

ŠTUDIJSKA POROČILA ERASMUS ŠTUDENTOV MEDICINSKE FAKULETE UNIVERZE V LJUBLJANI

za študijsko leto 2008/2009

**Pripravil: Tomaž Marš
koordinator programa Erasmus**

Ljubljana, september 2009

Predgovor

Študijsko leto 2008/2009 je bilo za Medinsko fakulteto Univerze v Ljubljani zelo živahno, fakulteta je praznovala 90 letnico svojega obstoja, kar je pomemben dosežek. Eden izmed dosežkov fakultete ravno v tem letu pa je tudi razširitev programa Erasmus. Program Erasmus je lahko zaživel le ob medsebojnem sodelovanju vodstva fakultete, predstojnikov kateder in inštitutov in vseh Erasmus študentov, ki so zastopali našo fakulteto na partnerskih univerzah. Medicinski fakulteti je uspelo razširiti mrežo partnerskih univerz s čimer je postala prepoznavna tudi za tuje študente, ki so v letu 2008/2009 pri nas gostovali v večjem številu kot prejšnja leta.

V študijskem letu 2008/2009 je na partnerskih univerzah del svojih študijskih obveznosti uspešno opravilo 20 študentov, pri nas pa je gostovalo 7 tujih študentov. Ena študentka je uspešno zaključila Erasmus študijsko prakso. Izvedena je bila ena Erasmus mobilnost za zaposlene na MF.

V pričujoči publikaciji so zbrana poročila naših študentov in zaposlenih o njihovem Erasmus študiju in izpolnjevanju in poročila Erasmus študentov, ki so gostovali na naši fakulteti. Študijske in osebne izkušnje študentov so dragocene tako za bodoče Erasmus študente kot za akademsko osebje, saj ravno te omogočajo, da bo izvajanje programa Erasmus v bodoče čim bolj uspešno.

Tomaž Marš

1. ERASMUS ŠTUDIJSKA IZMENJAVA – GOSTUJOČI ŠTUDENTI

1. ROMANA BLAŠKOVA, Univerza Comenius, Bratislava, SLOVAŠKA

Erasmus in Ljubljana

When I was deciding to which university to go for my Erasmus, I didn't know a lot about Univerza v Ljubljani. But I knew from my friends who have been there that Slovenia is a beautiful country, slovene language is quite similar to slovak and slovene people are hospitable and nice to foreigners. Now I can say that to go to Ljubljana was one of my best decisions ever.

When I was arranging all the necessary things before going on Erasmus I have met different people – some were really helpful, some not. So I was prepared that also in Ljubljana there will be some troubles and a bit of byrocracy (as was at my university). But when I came and met Doc. Mars I realized that everything will be without troubles. He helped me a lot on the beginning: arranged meetings with professors, found a tutor for me, made for me possible to attend some more practical lectures, helped me with formalities at the student department... During whole my staying he was always prepared to help. And also he was really friendly and has done so much as possible to make foreign students staying in Ljubljana lovely and remarkable. Also he organised a trip for us and we have spend really nice time at Predjamski grad this day all together.

I have decided to go for Erasmus because I wanted to experience living abroad, meet some new people, get to know new cultures and of course improve my actual knowledge in the field of medicine. All this I experienced, and I have also started to learn slovene language. At the faculty everybody – students and professors – was helpful and willing. Faculty of medicine in Ljubljana is very modern, classrooms are equipped with modern furniture and technique. Professors and assistants are professional, with a lot of knowledge and prepared to answer students questions. They were patient with students, explaining the topic again when it was necessary. During the lectures there was always space for discussion. Also during the practice there were trying to learn us as much as possible, show us as many patients as possible. Of course some lectures (as at every faculty) were boring and uninteresting. But in general I can say that I was really satisfied with all the classes I took a part.

As a student I had all the privilegiums as slovene students have. This means discount on every corner, sport possibilities for free (at faculty of sport or at some student dorms) and of course student bons for eating (with bons students can eat really cheap in many restaurants all over the city). And the dorm where I was staying (Dom Ilirska) was also perfect – close to faculty, bathroom and kitchen were part of apartment for six people and internet on every room.

What everybody told me about Slovenia was right: people are nice to each other, open, trying to get on well with everybody and most of the time in good mood. They are cheerful and freed. Slovenia as a country has a lot of to offer to tourists from all over the world and is cheep when we compare it with other EU states.

In the end I want to recommend everybody to spend one semester (or maybe more if there is a possibility) at Medicinska fakulteta v Ljubljani.

2. DAVID MACEDA FERREIRA

University of Ljubljana

ERASMUS REPORT 2008/2009

My name is David, I'm a medical student of the Faculty of Medicine of Santiago de Compostela, and I'm one of the more than 700 hundred students that this academic year decided to apply for the Erasmus Programme in the University of Ljubljana.

My exchange lasted for 10 months, from September to July and I had a lot of time to experience many different environments trough the different departments of the UKC and associated centres.

For many students, the Erasmus Program is their first time living and studying abroad. In my case that was not the main reason for my decision, because I'm Portuguese and I went to study to the Universitat de Lleida (Catalonia) with 17 years, as my country didn't give the opportunity to get in the medical career there, like happens with many colleagues of mine. Other fact is that simply having Erasmus on one's Curriculum Vitae is seen as being a very positive thing because that one word explains the whole experience of studying abroad, and in my case, studying in Spain was not enough concerning to the studying abroad experience, because even being "brother countries", Portugal and Spain don't have that many different cultural differences that made me feel a foreign, totally opened to new cultures, different points of view and of course another health system and distinct ways to see the health care and how the health centers work.

That I had the opportunity to learn in Slovenia.

When I got the vacancy to the University of Ljubljana la mix of feelings mixes up with you, but excitation was the predominant one...What would it reserve for me? How would be my life in Ljubljana? But in few seconds, as it happens with all of the Erasmus students in this phase, in my opinion, all the feelings of uncertainty disappear and you just want to make time run faster and faster to get into the experience as soon as possible. When I arrived to Ljubljana it was a Wednesday night, 24th September 2008 and everything looked strange to me, and your first impact with the Slovenian language is not that comfortable I would say, but easily you get to know that many people speak English and can help you when you just arrive to a new place. Because of my tough schedule I just had the opportunity to perform the Beginner Level of Slovenian, but I must say that it was essential for better understand the language in the next times till the end of my stay.

All the staff of the departments where I was practicing where really kind and always available to help and explain when asked for that. I really enjoyed each day that I woke up and join those teams who, talking generally, had no problems to express themselves in English, but in the middle of the second semester I already was familiarized to many Slovenian sentences and in some cases talk to the patient in Slovenian (few words of course).

I had the opportunity to contact with the primary care in rural areas of Slovenia in Bistrica ob Sotli and also join a nightshift in the Medical Center of Kranj. In that place I had an unforgettable experience of traveling in an helicopter to drive a patient from Jesenice to the UKC in Ljubljana. I must say that I really liked to practice in all the departments where I passed through, to the point that I felt myself as a member of the staff in the last days I was there and sometimes it was hard to leave.

At the end of my experience I found that when one has willpower and is interested in adapt to a certain culture, there are no obstacles that can make things impossible for him,

they can be harder, but never impossible, and I appeal to all of those people who don't feel confident in applying for Erasmus just because of the difficulties in learning the host country language, don't give up, or if you think about it, leave it because you are not compatible with the Erasmus profile. I found myself one day speaking Italian that is similar to Spanish with a Slovenian patient and I could perfectly understand her. In a manner of conclusion I would like to say that my Erasmus in the Faculty of Medicine of the University of Ljubljana was an enriching experience that will remain in my mind forever, it is something that just the people who go to Erasmus can explain and when they come back to their homes they are able to see things in a different view and I'm sure they will be different doctors, more sensible to many different backgrounds of many families that explain many behaviors and ways to see and live with the diseases and deal with their health.

Before finishing I can't forget to thank sincerely to my Erasmus Coordinator in Ljubljana, Prof. Dr. Tomaz Mars that with it's indispensable presence and help presented me to the chairmen of each department I would work in and during the whole year was a very dedicated person.

3. MINNA POROLA, University of Oulo, FINLAND

"How on earth did you choose to come here?", I was asked numerous times. "Why not!", I always answered. I wanted to experience something completely new, to see something not everyone had seen.

Approximately one year before the first conversation like this I was sitting in a school cafeteria in Oulu, bored and longing for an adventure. I was listening my schoolmates' spectacular exchange plans and experiences when I realized that that was exactly what I also wanted to do. The paperwork went smoothly and in the summer of 2008 I got the confirmation that I had been accepted to study dentistry in the University of Ljubljana. Finding accommodation required a bit of imagination and luck, but once that was settled, I was ready to take on the challenge.

And so I came to Slovenia. What a paradise to step into Slovene summer from the rain and coldness of Finland. The first weeks flew by with dealing with another set of paperwork and bureaucracy as well as learning the language and getting to know the city and its people. When school started in October I was already settled in. It was a small shock to hear for the first time that I was the very first and only Erasmus exchange student in the Department of Dentistry. Thankfully I had been given several tutors to help me figure my way out of the puzzle of the school. And in addition to these tutors I had a whole classroom full of classmates ready to answer my questions and helping me with communication.

I started the semester with big ambitions. I had an image in my head where I would attend all the same classes as the other 4th year students did. It took me a while to realize the craziness of this and that I had miscalculated my energy and resources. That's why for the second semester I decided to concentrate on the clinical work and some exams. That worked out fine and I enjoyed working in the clinic and treating the patients. I appreciate the valuable experiences I got from working in a different environment and with different professionals. It really does broaden the perspective of the subject and opens new views on how things can be done.

As the spring started to turn into summer my time in Ljubljana and Slovenia came to an end. And what a year it had been! I had not only gained valuable experience academically but also for life. The people and the memories will live with me for the rest of my life and stay in my heart in a very warm place. I want to thank every and single one of those who I had the pleasure to get to know, who I talked with, who helped me with most various problems and even those who just smiled at me as we passed by. You have no idea how sometimes you made my day and it was a pleasure to share this great time with you. I wish that someday I will have to chance to see you again, maybe in Finland!

Minna

2. ERASMUS ŠTUDIJSKA IZMENJAVA – ŠTUDENTI MF UL

1. MATEJ POTOČAN, 6.L Imperial College, London, VELIKA BRITANIJA

Erasmus študijska izmenjava na Imperial College London (4.10.2008 – 9.1.2009)

Ponavadi ga večina študentov pozna kot turistično destinacijo, ali pa le kot postojanko med leti v oddaljene kraje. Vendar, da začutiš, kako tam ljudje živijo in na kakšen način poteka tam akademsko delo, je potrebnega nekaj več. In Erasmus študijska izmenjava, da odgovore na mnoga takšna vprašanja in še mnogo več. Dobrodošli v Londonu!

Trenutno je možno na Imperial College v sklopu Erasmus programa opravljati le Družinsko medicino, kar pomeni 3 mesece izmenjave (ali en semester v Veliki Britaniji). Načeloma je izmenjava v Veliki Britaniji raziskovalne narave, vendar lahko študent z mentorjem, ki mu je tam dodeljen, zelo individualno oblikuje potek študijskih obveznosti.

Tako kot večina stvari se tudi Erasmus izmenjava začne z izpolnjevanjem mnogih formularjev in pisanjem mnogih e-mail-ov. Že na začetku je treba povedati, da je Imperial College velika univerza, kjer je Erasmus le eden izmed programov, ki ponujajo tujim študentom, da del svojega študija opravijo tam. Zato mogoče komunikacija z Imperial-om na začetku deluje nekako oddaljeno in brezosebno. Erasmus koordinator na MF g. Tomaž Marš je tukaj v veliko pomoč, vendar je predvsem odgovornost študenta, da čim več komunicira z njihovo mednarodno pisarno in vsemi kontakti, ki mu jih ta pisarna da, kajti velikost Imperiala včasih prispeva k temu, da se formalnosti zataknejo. Toda brez strahu, sodelavci College-a so zelo prijazni in pripravljeni pomagati pri vsaki težavi, ki se pojavi tekom priprave na izmenjavo.

Ko so formalnosti več ali manj urejene, je treba urediti nastanitev. Ker nudi Imperial nastanitev v študentskih domovih le za študente, ki so tam vso študijsko leto, načeloma ta študentu, ki je na izmenjavi le 3 mesece, ne pripada. Vendar vsaj poskusiti je vredno in se pozanimati, kako je s to možnostjo. Ker sem odšel tja na izmenjavo skupaj s kolegom iz fakultete sva si nastanitev uredila drugače, toda o tem več kasneje.

Pot do Londona, je ob dejstvu, da tja leti nič koliko nizko cenovnih letalskih prevoznikov, ugodna in hitra. Letalske karte je le treba rezervirati dovolj zgodaj in preveriti čim več ponudb za lete iz Slovenije pa tudi bližnje okolice.

Ker midva s kolegom nisva mogla dobiti nastanitve v študentskih domovih, sva si za prvih nekaj dni rezervirala hostel in se odločila, da si sobo poiščeva na licu mesta, ker bo tako najlažje. Imperial je letos sprejel še več študentov, kot ponavadi tako, da je možnost, da najdeva kakšno prosto mesto v študentskem domu odpadla. Sicer je možnost najeti sobo v enem od študentskih stanovanj, te oglase zbira tudi Imperial, vendar je bila cena za te sobe za najini denarnici previsoka. Sicer pa se cene bivanja v Londonu gibljejo nekje okoli 100 funtov na TEDEN in navzgor. Ker sva bila dva, sva imela to prednost, da sva lahko iskala sobo z dvema posteljama oz. 'twin room' in si tako zmanjšala stroške. Sicer pa sobe za dva v Londonu niso pogoste, ker večina ljudi živi v sobah za enega (single room) oz. v sobi z zakonsko posteljo (double room). Midva sva zato iskala nastanitev na internetni strani, kjer je večina oglasov za vse vrste sob in stanovanj v Londonu: www.gumtree.com. Po enem tednu bivanja v hostlu, sva tako našla sobo za dva v večsobnem stanovanju skupaj s še 5 tujimi študenti v južnem Fulhamu. Ker je bilo stanovanje prenovljeno in prostorno in sva plačevala za sobo vsak po 77 funtov na TEDEN, sva tako našla kar ugodno varianto. Pri stanovanjih je treba prišteti tudi varščino, ki je v najinem primeru bila 136 funtov na mesec in nama je bila tudi vrnjena ob koncu bivanja. Stanovanje je bilo od glavnega kampusa oddaljeno približno dobre pol ure vožnje s podzemno železnico – Underground, zato je treba prišteti še 70 funtov za študentsko mesečno vozovnico (30% popusta) za cono 1 in 2. Vendar, ker je London tako velik in ker urejaš študentske zadeve na glavnem kampusu Imperiala, medicinska fakulteta je na drugem kampusu, tvoj raziskovalni projekt pa tudi prispeva k

temu, da obiskuješ več različnih ambulant po Londonu, je mesečna vozovnica za Underground zelo priporočljiva.

Ko je bila nastanitev urejena, se sva se lahko posvetila študijskemu delu izmenjave. Že pred odhodom v London ti na njihovem oddelku za družinsko medicino (Department of Primary Care and Social Medicine) dodelijo mentorja, sicer pa si ves čas v kontaktu koordinatorico na oddelku Kate Woodhouse, ki je zelo prijazna in se zmeraj zelo potrudi, če se pojavi kakršnakoli težava. Z najino mentorico Dr. Stello Major sva se dogovorila za delo na večih področjih, ker je fakulteta res zelo kvalitetna in vsi mentorji zelo profesionalni in te motivirajo in omogočijo, da se naučiš mnogih različnih stvari. Sicer pa je obseg študijskih obveznosti odvisen od vsakega posameznega študenta – mentor ti ponudi mnogo stvari, sam pa si potem izbiraš tiste, kjer bi rad sodeloval.

Midva sva sodelovala pri delu vaj iz splošne medicine, kjer se študenti petega in šestega letnika učijo komunikacije z bolnikom – zelo podobno kot na naši fakulteti v sklopu Družinske medicine. Kar je pomenilo, da sva prisostvovala njihovim vajam približno 1-2 krat na teden, skupaj približno mesec in pol. Pri teh vajah se naučiš mnogih veščin, ki jih kasneje lahko uporabiš pri delu v ordinaciji in so zelo koristne. Prisostvovala pa sva tudi pri eni lekciji 'problemsko usmerjenega učenja' (Problem Based Learning), ker takšnega načina učenja na naši fakulteti še nimamo in se nama je zdelo koristno spoznati, kako takšen študij sploh poteka.

Najina mentorica nama je tudi omogočila nekaj obiskov v ambulanti splošnega zdravnika – v najinem primeru ambulanti mentorja za raziskovalni del izmenjave. Tako sva imela možnost, da spoznava delo zdravnikov tudi v praksi.

Sicer pa sva večino najinega študijskega časa porabila za raziskavo, ki nama jo je predlagal mentor Dr. Martin Rhodes. Odločili smo se, da izvedemo podobno evalvacijo, kot jo je že izvedla Erasmus študentka iz Slovenije pred dvema letoma. Ocenjevali smo delovanje ene izmed manjših klinik v primarnem zdravstvu, ki so bile ustanovljene z namenom, da zapolnijo vrzel med primarnim in sekundarnim zdravstvom, in tako skrajšajo in izboljšajo zdravljenje pacientov, ki so sicer napoteni direktno v sekundarno nego. Namen je bil s pomočjo povratnih informacij, ki smo jih zbirali z vprašalniki za paciente in zdravnike, oceniti, kako zadovoljni so s storitvami, ki jih klinika nudi. K temu smo dodali število bolnikov, ki so napoteni v kliniko in nato napoteni naprej v sekundarno nego, da smo dobili približno oceno učinkovitosti takšne klinike. Takšna raziskava je pomenila mnogo dela s statističnimi podatki, vendar pa tudi obiske v ambulantah klinike, ki so popestrili vso zadevo. Tako sva predvsem drugo polovico trimesečne izmenjave posvetila zbiranju vseh podatkov in na koncu spisala končno poročilo v obliki raziskovalne naloge in rezultate predstavila vsem zaposlenim. V tem času sva se naučila zasnovati in izpeljati manjšo raziskavo in na koncu tudi predstaviti izsledke dela.

Treba je povedati, da je način in obseg študijskega dela v sklopu družinske medicine na Erasmus izmenjavi na Imperial College zelo odvisen od vsakega posameznega študenta in mentorja. Študent lahko izbira med mnogo stvarmi in se potem sam odloči čemu se bo posvetil, vsekakor pa študij zajema neko raziskovalno delo. Mentor tudi prisluhne željam študenta in v mojem primeru mi je mentorica omogočila prisostvovanje na eni izmed psihoanalitičnih Balintovih skupin.

Sicer pa Erasmus izmenjava ni le študij in v mestu kot je London, se študent tudi s težka upre, da ne bi užil mnogih možnosti, ki mu jih mesto ponuja. Ne samo, da je večina muzejev in galerij brez vstopnine in se tako lahko kadarkoli hočeš porazgubiš po teh sobanah, ampak je tudi drugih dogodkov v mestu toliko (festivali in koncerti, boljši sejmi, razstave, pestro nočno življenje), da pospešijo čas v teh treh mesecih, da teče še hitreje kot sicer. Seveda pa k temu prispevajo tudi družabni večeri in aktivnosti, ki jih organizira Erasmus klub na Imperial College. Organizirajo skupne večere v različnih pubih in diskotekah, športne aktivnosti in izlete (v najinem primeru v Oxford). Tako spoznaš večino tujih Erasmus študentov in navežeš stike z ljudmi z vse Evrope, pa tudi sveta.

V tem času študijske izmenjave porabiš nekako 1000 funtov na mesec, vendar po vsem kar si doživel, ugotoviš, da bi ta denar le stežka bolje unovčil. Sicer pa trije meseci minejo zelo hitro in na koncu se

sprijazniš, da bo treba London tudi zapustiti skupaj z vso prtljago. Vendar šele doma ugotoviš, da si zraven prinesel tudi neviden kovček poln spominov, ki pa se ne bo nikoli izgubil.

Matej Potočan

2. LUKA KUŠTRIN, 6.L Imperial College, London, VELIKA BRITANIJA

VSEBINSKO POROČILO

o študijski izmenjavi
Imperial College London
Department for epidemiology, public health and primary care

Med oktobrom 2008 in januarjem 2009 sem v sklopu programa Erasmus opravljajl 3 mesečno študijsko izmenjavo na Imperial College v Londonu. Informacije o možnostih programa Erasmus sem pridobil na predavanju, ki je bilo na to temo organizirano lani februarja, dodatne podrobnosti mi je posredovala kolegica, ki je izmenjavo opravljala leto pred mano. Na izmenjavo sem se prijavil v predvidenem roku marca 2008, sledil je formalni postopek prijave in korespondence z Univerzo gostiteljico. Sprva je bilo nekaj težav s komuniciranjem in postopkom elektronske prijave, vendar so bili moji sogovorniki (tako doma kot v Angliji) vedno pripravljeni pomagati in smo vse zaplete pravočasno rešili in sem 4. oktobra 2008 varno pristal v Londonu. Ker sva se s kolegom prijavila na isti program izmenjave, na isti Univerzi in v istem časovnem obdobju, sva tudi potovala in organizirala zadeve skupaj.

Že prvi dan po prihodu je bil na College-u organiziran sprejem za mednarodne študente (ti sestavljajo kar 40% celotne populacije na Imperial-u), kjer so nam postregli z osnovnimi informacijami o Univerzi in njenih številnih kampusih, ki se razprostirajo širom Londona, glavni je v samem centru mesta, v četrti South Kensington. Organizacija je bila zgledna, vsi koordinatori in ostalo osebje pa zelo ustrežljivi in v veliko pomoč. Sam sem bil napoten na kampus Charing Cross ob istoimenski bolnišnici, kjer se nahaja oddelek (katedra) za primarno zdravstvo. Tam sem se srečal z oddelčno Erasmus koordinatorko, imel sem uvodno predavanje o varnosti na delovnem mestu, izdali so mi študentsko izkaznico in dogovorili smo se, da se bom z neposredno mentorico srečal konec tedna, do tedaj pa naj poskrbim za svojo namestitvev. Študentski domovi so bili žal polni, zato sva s kolegom prvi teden stanovala v hostlu, nato pa sva poiskala sobo v zasebnem stanovanju. Ko sem bil vseljen v svojo sobo, sem se sprostil ter aklimatiziral in izmenjava se je lahko resnično pričela. Prevoz v mestu je organiziran dobro (podzemna železnica, avtobusi), uporablja se ga z Oyster magnetno kartico, študentje imajo 30% popusta pri nakupu vozovnic. Za prehrano je na kampusih poskrbljeno zadovoljivo. Življenje v Londonu pa je v splošnem kar drago.

Svojo mentorico sem spoznal že peti dan, zaposlena je kot družinska zdravnica (v zasebni skupinski praksi) in obenem poučuje kot *fellow* na Univerzi. Najprej se je pozanimala o mojih interesih, nato pa sva skupaj sestavila plan za celoten oktober in polovico novembra. Že prvi dan in tudi kasneje sem se vključil v nekatere vaje za pete letnike (communication skills, ki potekajo tako kot naši seminarji pri predmetu družinska medicina; psihiatrija v družinski medicini, seminarji o javnem zdravju). Poleg tega sem se v novembru pridružil še šestim letnikom, ponovno v sklopu communication skills, v decembru pa sem opazoval tudi problem based learning (PBL) za prve letnike. Redno sem se udeleževal odprtih predavanj in seminarjev z medicinsko tematiko, ki so jih organizirale posamezne katedre (inovacije v medicini, imunologija hepatitisa B, raziskovalni programi in njihovo financiranje, breme RSV okužb...). Z mentorico sva se srečevala okvirno na 14 dni, poročal sem ji o vsebini in obliki svojega dela (ustno in v obliki dnevnika aktivnosti), vedno je bila na voljo za vsakršna vprašanja.

Predlagala mi je dva osnovna projekta, s katerima sem se ukvarjal tekom celotne izmenjave. V sklopu prvega projekta sem ocenjeval učinkovitost zdravstvene storitve, ki jo nudijo GP-ji s posebnim interesom/znanji/veščinami (GP with special interest, GPwSI) in sicer sem pod drobnogled vzel kardiološko kliniko. Smisel klinike je nudenje storitev, ki so na vmesni stopnji med primarnim in sekundarnim nivojem, kar naj bi zmanjšalo stroške, skrajšalo čakalne vrste in izboljšalo zadovoljstvo bolnikov. Doslej ocena klinike še ni bila opravljena, zato sem pod nadzorstvom dodatnega mentorja zastavil potek svoje raziskovalne naloge, oblikoval hipoteze, ustrezne vprašalnike, ter opravil zbiranje in analizo podatkov. V fazi zbiranja podatkov sem bil reden gost v ambulantah družinskih zdravnikov, poleg tega me je k sebi v ambulanto večkrat

povabil tudi mentor projekta. Končno poročilo, ki sem ga sestavil, vsebuje pregled delovanja klinike, mnenja bolnikov in zdravnikov. O izsledkih sem imel pred odhodom tudi uradno predstavitev.

Drugi projekt je bil osredotočen preventivno, in sicer sem s pregledom znanstvenih objav o dermoskopiji (moj prispevek je predstavljal osnovo za pregledni članek in načrt projekta) sodeloval pri začetku oblikovanja programa za zgodnje odkrivanje kožnega raka na primarni ravni, s posebnim poudarkom na melanomu.

Vendar pa je bila izmenjava veliko več kot le akademska izkušnja. Stanovanje sem si namreč delil, poleg kolega iz Maribora, s študentkami in študenti iz Kolumbije, Francije in Saudske Arabije. London je prava talilnica narodov in kultur, z ljudmi vseh ras in ozadij sem se srečeval vsakodnevno, tako v ambulantah, kot zasebno. Svoj prosti čas sem lahko izkoristil tudi za številne občutidske dejavnosti. Na kampusih so vsem na voljo športni objekti in programi, poskrbljeno je bilo tako za zabavo kot za kulturno udejstvovanje (več kot 300 društev znotraj študentske organizacije) ter za učenje (knjižnica je bila odprta 24h dnevno) in izpopolnjevanje tujih jezikov (language laboratory, brezplačni tečaji). Erasmus klub na Univerzi je pogosto (tedensko) prirejal družabne dogodke, preko katerih smo spoznavali London ter druge Erasmus študente z vse Evrope. S kolegom sva uspela potovati tudi izven Londona in sva tako obiskala podeželje in mesta na severu in jugu države (od Leedsa do Brightona). Trije meseci so minili zelo hitro, še posebej zato, ker je življenje v Londonu pisano, raznoliko in zelo živahno.

Izmenjava je izponila in celo preseгла moja pričakovanja, domov sem se le stežka vrnil. Čas v tujini je bil neprecenljiva osebna izkušnja, obenem pa je v meni vzbudil zanimanje za raziskovalno medicino, za podiplomski študij in delo v tujini. Hvaležen sem vsem, ki so mi izmenjavo omogočili. Vsakomur, ki razmišlja o izmenjavi, prijavo resnično toplo priporočam.

Luka Kuštrin

3. ŽIVA BUTALA, 6.L Univerza Radboud, Nijmegen, NIZOZEMSKA

POROČILO O ERASMUS IZMENJAVI IZ DRUŽINSKE MEDICINE NA NIZOZEMSKEM (NIJMEGEN)

Na Erasmus izmenjavo iz predmeta Družinska medicina sem odšla 1. aprila 2009 na Nizozemsko, v mesto Nijmegen, kjer sem preživela 3 krasne in precej delovne mesece.

Potek študija

Ko prispeš v Nijmegen se moraš najprej oglasiti v njihovi mednarodni pisarni, ki je locirana na Comeniuslaan 4. Tam te čaka študentska izkaznica ter nadaljnja navodila kako bo potekala izmenjava –ker sem stanovala pri svojem mentorju mi je glede mojega dela on dal vsa potrebna navodila.

Opravljala sem raziskovalno nalogo z naslovom: Long-term follow-up of patients diagnosed with problematic alcohol use in general practice. Raziskovalno delo je bilo pravzaprav edina možna izbira saj ne govorim nizozemsko in tako delo v ambulanti zame ni bilo mogoče. Sem pa z enim od svojih mentorjev enkrat odšla na hišne obiske, ter preživela eno dopoldne z njim v ambulanti.

Sicer so bili na oddelku zelo prijazni, moje delo pa je potekalo predvsem za računalnikom in je bilo precej samostojno. Moja mentorja, prof. van den Bosch in dr. van Boven, sta me usmerjala -približno enkrat na teden smo se dobili in se pogovorili o narejenem in razčistili moja vprašanja. Nemaokrat sem se za pomoč obrnila tudi na tamkajšnjega statistika, da sem lažje razvozlala vse pridobljene številke. Konec aprila sem že začela pisati osnutke poročila, ki mi ga je, kljub vsakodnevnemu delu (7-8 ur na dan), v 3 mesecih komaj uspelo dokončati. Med drugim je bil cilj tudi priti do določenih zaključkov, ki bi bili primerni za objavo (članek je še vedno v nastajanju).

V časovni zagati sem bila tudi (oziroma predvsem) zato, ker sem se junija udeležila še 1st Erasmus Intensive Programme in Primary Medical Health Care. Šlo je za 1-mesečen (1 teden priprav, 2 tedna delavnic in 1 teden evaluacije celotnega programa) intenzivni program na teme: zdravstveni sistemi, kronične bolezni, paliativna oskrba, zasvojenost in etika. Udeležilo se nas ga je 16 študentov iz 6. držav, poudarek je bil predvsem na primerjavi omenjenih tem v različnih državah. Pravzaprav sem

imela izjemno srečo, da sem bila v Nijmegenu ravno v času, ko je potekal ta intenzivni program in da so mi tam omogočili udeležbo le-tega.

Sam potek moje Erasmus prakse torej ni bil popolnoma nič podoben vajam iz družinske medicine pri nas (7 tednov prakse v ambulanti pri splošnem zdravniku), a za priznanje vaj in izpita Družinske medicine naj bi morala jeseni na katedri imeti le še kratko predstavitev svojega raziskovalnega dela.

Ostalo

V študentskih domovih (več različnih lokacij) so študentje imeli svojo sobo (postelja, miza in omara) ter skupna stranišča/kopalnico/kuhinjo za 305 evrov na mesec. Sama sem stanovala pri enem izmed mojih mentorjev -preden sem iz mednarodne pisarne v Nijmegenu dobila odobreno prošnjo za bivanje v študentskem domu mi je namreč prof. van den Bosch ponudil možnost bivanja v njegovi hiši za 300 evrov mesečno. V zgornjem nadstropju hiše sem imela svojo sobo, kopalnico in provizorično kuhinjo. Kar se komforta tiče je bilo moje bivališče za študenta na Nizozemskem torej precej nadstandardno, res pa je da brez drugih študentov. Na srečo je bil eden izmed študentskih kompleksov čisto blizu, pa tudi drugače so se s kolesom vse razdalje zdele kratke in tako ni bilo težko priti do družbe moje starosti. Kolo je na Nizozemskem najpogostejši in najcenejši transport in tako skoraj obvezen nakup (na Nizozemskem se kolesari v vsakem vremenu...), cena pa je nekje med 30 in 70 evrov –odvisna od kvalitete kolesa. Imajo resnično dobro urejene kolesarske proge in to ne le v mestih ampak tudi izven mest –ob lepem vremenu toplo priporočam krajše in/ali daljše kolesarske izlete.

Ko ravno omenjam prevozna sredstva -na Nizozemsko sem iz Slovenije prišla z letalom, iz Amsterdamskega letališča Schiphol pa z vlakom do Nijmegena. Z vlakom se na Nizozemskem da priti praktično povsod, edina slaba stran je da ni preveč poceni (relacija Schiphol-Nijmegen 18 evrov). Vozni red in cene si lahko ogledate na: <http://www.ns.nl/cs/Satellite/travellers> –ta stran pride izjemno prav pri planiranju izletov (večina zanimivih destinacij (Amsterdam, Utrecht, Haag, Maastricht...), je žal preveč oddaljenih za kolo). Na glavni železniški postaji se da kupiti »discount card« za 55 evrov s katero ima imetnik kartice 1 leto 40% popust na vse vožnje z vlakom, poleg njega pa lahko z istim popustom potujejo še 3 potniki. Samim se vam za 3 mesece ne splača kupovati kartice, boljše se je med študenti pozanimati kdo jo že ima (brez dvoma boste našli kakšnega) in nato potovati z njim.

Poleg najemnine sem v povprečju porabila še 500-600 evrov mesečno za hrano (hrana v trgovinah (in Nizozemska na sploh) je nekoliko dražja kot pri nas), pijačo in razne izlete. Skupni mesečni izdatki so torej znašali 800-900 evrov (Erasmus štipendija pa je bila 300 evrov...).

Da zaključim, kljub temu, da sem nekoliko pogrešala delo s pacienti in da je bilo na trenutke delo za računalnikom precej enolično, mi ni žal, da sem se odločila za izmenjavo -novo pridobljeno znanje mi bo v prihodnosti zagotovo prišlo prav. Poleg medicinskih strokovnih pridobitev pa sem v treh mesecih spoznala tudi ogromno novih ljudi, novo kulturo in nekoliko izpilila svojo angleščino. Vse skupaj je zagotovo neprecenljiva izkušnja, ki bi jo priporočila vsakomur.

Živa Butala

4. BARBARA RUPNIK, 6.L Univerza v Nottinghamu, Nottingham, VELIKA BRITANIJA

Opravljanje vaj iz družinske medicine na Univerzi v Nottinghamu

Nottingham

Nottingham je morda najbolj znan po svojem lokalnem heroju Robinu Hoodu, ki naj bi svojčas kradel bogatim in dajal revnim. Robina Hooda že davno ni več, še dandanes pa ima mesto Nottinghamskega šerifa, nekoč razvpitega Hoodovega nasprotnika, danes pa nastopa v vlogi ambasadorja, ki sprejema turiste in jim pripoveduje o slikoviti zgodovini mesta.

V ožjem smislu ima Nottingham približno toliko prebivalcev kot Ljubljana, s katero sta od 1963 pobrateni mesti (twinned towns).

Zlahka si ga ogledate peš, lahko pa tudi uporabite tramvaj (<http://www.thetram.net/home.asp>) ali avtobus (<http://www.nctx.co.uk/>).

Glavni trg, **Old market square**, na katerem se nahaja mestna hiša, je odlično izhodišče za pohajkovanje po mestu. Sprehodite se lahko do **Galleries of justice**, nekoliko strašljivega muzeja, do Nottinghamskega gradu, imenovanega tudi **The big house**, saj je bil v preteklosti tolikokrat požgan do tal, da ni od srednjeveškega gradu ostalo niti sledi, na njegovem mestu pa stoji večja graščina iz 18.stoletja, kjer si lahko ogledate različne razstave, pred njim pa stoji tudi bronast kip Robina Hooda.

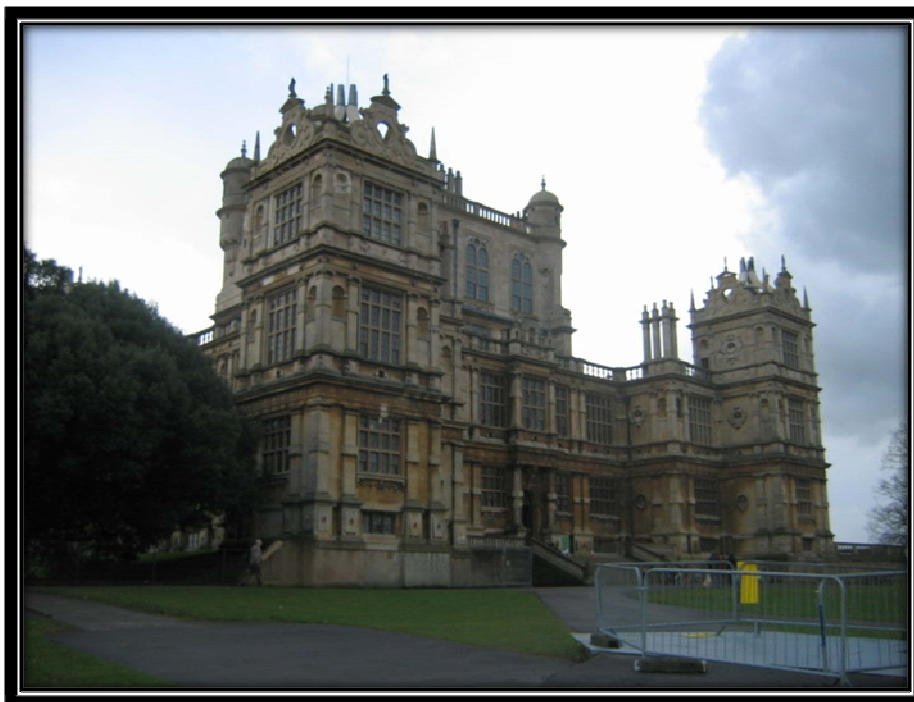
Slika 1: Old Market Square

Slika 2: Nottingham castle

Ice arena (Nottingham arena) podnevi ponuja možnost drsanja, ponoči pa se prelevi v koncertno dvorano, kjer pogosto nastopajo svetovno znana glasbena imena. Če pa ste pristaš klubske scene in še neveljavljenih skupin, se bo v klubu **Rock City** zagotovo našlo tudi kaj za vaš okus.

Če radi pohajkujete po parkih, bo **Wollaton park** kot nalašč za vas. Vhod vanj se nahaja zelo blizu univerze. V parku boste skoraj neizogibno naleteli na jelene, zastonj pa si lahko ogledate tudi **Wollaton Hall**, mogočno graščino z 17. stoletja.

Slika 3: Wollaton hall

Nottingham slovi kot mesto z največ publi na kvadratni meter površine. Med zares pestro izbiro izstopa **Pitcher&Piano**, nekoč cerkev, ki je sedaj preurejena v pub in nočni klub. V Nottinghamu pa nahaja tudi najstarejši pub v Angliji, »**Ye old trip to Jerusalem**«(Slika 4), ki je svoja vrata prvič odprl davnega leta 1189. Nekoliko neprijetno presenečenje pa lahko doživite, ko vam oštirji v skoraj vseh pubih ob 23h povedo, da lahko naročite zadnjo rundo in vas pol

ure kasneje brez milosti usmerijo proti vhodnim vratom.

Če imate raje kavo, lahko zavijete v bodisi **Starbucks** (med drugim ga lahko najdete na Old Market Square) ali pa pri nas nekoliko manj znani **Cafe Nero**. V **Hockneyu** in **Lace Marketu** pa boste naleteli tudi na manjše kavarnice, kjer vam bodo ponudili kavo, bolj podobno tej, ki smo je navajeni v Sloveniji. Potrebno pa je opozoriti, da večinoma vse kavarne zaprejo že ob 19h.

V center mesta se lahko odpravite tudi po nakupih, saj lahko tam najdete trgovine vseh poznanih blagovnih znamk. Večja trgovska centra sta **Victoria centre** in **Broadmarsh centre**. Nekoliko izven centra, v delih mesta imenovanih Lace market in Hockey, pa boste naleteli na številne »second hand« in »vintage« trgovine.

Najbolj raznoliko ponudbo živil imata **ASDA**, bratranec ameriškega Walmarta, in **Sainsbury**. ASDA je cenejša od obeh, cene so v veliki večini celo primerljive s temi v Ljubljani. Sainsbury je za razred

dražji, vendar je v kvaliteti produktov zelo primerljiv z ASDO. Zelo ugodno pa lahko nakupujete tudi v **Aldi**-ju, angleškem tržnem imenu za Hofer.

Še pred odhodom iz Slovenije pa si boste seveda morali urediti nastanitev. Srečo lahko poskusite preko Accommodation Office Univerze v Nottinghamu, potem ko boste že imeli urejene dokumente za izmenjavo in vas bodo imeli v registru. Potrebno je začeti dovolj zgodaj, ker se lahko postopek pridobitve študentske sobe zavleče in zaplete. Če pa boste ostali celo šolsko leto, je mogoče smiselno, da si poiščete zasebno sobo, ki so lahko velikokrat cenejše kot študentski dom, vendar jo je zelo težko dobiti za manj kot 10 mesecev. Mesečna stanarina znaša od 250-300 funtov. Lahko začnete iskati po malih oglasih – osredotočite se na Lenton ali Beeston, predela mesta, ki sta najbližje univerzi in bolnišničnemu kompleksu. Za nadaljnja vprašanja o iskanju stanovanja in birokratskih zankah v zvezi s tem, pa se lahko obrnete tudi direktno name: barbara.rupnik@gmail.com.

Vse informacije o Univerzi v Nottinghamu lahko najdete na njihovi domači strani: <http://www.nottingham.ac.uk/>, tukaj boste dobili tudi zemljevide kampusa: <http://www.nottingham.ac.uk/about/campuses/maps.php>. Vse članice univerze ne nahajajo v enem predelu mesta. Dobro izhodišče za urejanje bančne kartice, prijavo v različne študentske interesne skupine (od debatnega kluba, pohodnega kluba do piratskega društva) je zgradba **Portland**, ki je administrativno središče univerze.

Za konec pa še opozorilo. Nottingham je dokaj varno mesto, vseeno pa se samotno pohajkovanje sredi noči po zapuščenih delih mesta odsvetuje. Raje uporabite taksi, eden izmed cenejših je: **00441159705705**.

Slika 5: Wollaton park

5. NINA ŠENICA, 6.L Univerza Humbold, Berlin, NEMČIJA

ERASMUS KONČNO POROČILO
BERLIN april-julij 2009

Berlin je bil že od začetka mojega razmišljanja o izmenjavi zame v ožjem izboru. Razlogov je bilo več. Precej merodajno je bilo moje znanje nemščine, pa Charite kot priznana bolnišnica, prepričevalo me je tudi mesto samo, ki je ponujalo veliko možnosti na področjih kulture, prostočasnih aktivnosti in zabave.

V Berlin sem prispela z letalom 8.4., en teden pred uradnim začetkom poletnega semestra na Humboldski Univerzi. Študijski program sem sestavila sama, po posvetu s profesorji tistih kliničnih predmetov, ki sem jih nameravala opravljati na izmenjavi, in po dolgotrajnem zbiranju informacij, dostopnih predvsem preko internetne strani Chariteja. Odločila sem se za opravljanje vaj iz kirurgije (6 tednov) in družinske medicine (2 tedna). Za nasvet glede vpisa sem po emailu vprašala tudi kontaktno osebo za tuje študente na Charite-ju, gospo Cernitori. Ob prihodu tujih študentov je bil organiziran zelo kratek, splošen informativni sestanek. Iz Erasmus pisarne so me obvestili o organizaciji mojih obveznosti. Obstaja nek spletni portal Charite-ja, ki za vsakega posamičnega študenta izpiše urnik in nova obvestila, po mojih izkušnjah pa ni deloval zanesljivo, moj urnik je bil namreč ves čas prazen.

Prve štiri tedne sem vaje opravljala na kliniki Virchow, oddelek za splošno kirurgijo, nato pa še 2 tedna v glavni stavbi Charite-ja (Campus Mitte) na oddelku za ortopedsko kirurgijo in travmatologijo. Na oddelkih sem bila lepo sprejeta, vse mi je bilo razloženo, sicer pa več ali manj prepuščena delu, ki se je ponujalo in je bilo namenjeno študentom (jemanje krvi, nastavljanje perifernih venskih katetrov, obvezovanje ran, odstranjevanje šivov in drenaž, obešanje zdravil in krvnih nadomestkov). Skoraj vsak dan, včasih pa tudi večkrat na dan sem bila poklicana v operacijsko sobo za asistenco pri operacijah.

Vaje iz družinske medicine sem opravljala v splošni ambulanti, kjer sem večinoma prisostvovala pregledom pacienta ob zdravniku, včasih pa anamnezo in status opravila sama in nato poročala zdravniku.

S strokovnega vidika sem bila z vajami zadovoljna in mislim, da so primerljive z vajami v slovenskih bolnišnicah, z manjšimi razlikami (jemanje krvi je v Nemčiji v univerzitetnih bolnišnicah izključno stvar zdravnikov in študentov medicine, delovni časi pa so za študente 6. letnikov, ki so na t.i. "praktičnem letu" daljši kot pri nas, nekje od 7 - 15h, posebej na kirurških oddelkih). Zaželjena je prisotnost na jutranjih in popoldanskih sestankih ter seminarjih za študente.

V ambulanti družinske medicine potekajo vaje podobne našim, obseg samostojnega dela pa je odvisen od predznanja, zdravnika in lastne iniciativnosti.

Določenega mentorja nisem imela nikjer, edina kontaktna oseba, ki je bila zame na voljo za vprašanja in morebitne težave, je bila ga. Cernitori iz Erasmus pisarne, ki je sicer skrbela samo za organizacijska vprašanja študija in birokratske zadeve, žal s spremenljivim razpoloženjem in nefleksibilnimi uradnimi urami.

Z dostopom do knjižnice in interneta sem bila zadovoljna.

Finančno pomoč sem dobivala predvsem od staršev in Zoisovo štipendijo, v pomoč pa je bila tudi Erasmus štipendija, ki je znašala 300 € in sama ne bi zadostovala, saj so bili že stroški bivanja za sobo v stanovanju 250 € mesečno, dodatne stroške pa so predstavljali vpisnina na HU vključno z vozovnico za mestni promet (210 €), teden dni bivanja v hostlu (100 €), stroški povratnega leta Graz-Berlin (250 €) in osebni stroški (približno 350 € mesečno).

Nastanitev sem si organizirala sama preko oglasov na internetu. Iskanje je bilo dolgotrajno in zahtevno. Z iskanjem sem začela v decembru in nato ugotovila, da sem za par dni zamudila prijavní rok za študentske domove, za katerega seveda nikjer nisem slišala ali prebrala.. Spraševala sem vse kolege in znance za kakšno informacijo. Našla sem nekaj spletnih strani s ponudbami za oddajo sob ali stanovanj, pisala emaile, večina ponudnikov ni odgovorila. Na koncu sem se odločila, da prvi teden v Berlinu bivam v hostlu in tako lažje poiščem nastanitev na licu mesta. To mi je tudi uspelo.

Z mestom samim, drugimi študenti in družabnim življenjem imam zelo pozitivne izkušnje.

Pozitivno presenečenje so bili izleti in ogledi znamenitosti, ki jih vedno organizira določena skupinica na Charite-ju. Organizirali so izlet v Potsdam, vožnjo s kolesi, ogled Bundestag-a in podobno. Na splošno sem tako s strokovnim kot z družabnim delom moje izmenjave zadovoljna. Verjetno bi mi ustrezala nekoliko večja podpora inštitucije gostiteljice, na primer informacije predvsem o birokratskih zadevah, ki so se mi v Nemčiji zdele še bolj izražene kot pri nas, in fleksibilnejše uradne ure edine kontaktne osebe, ki je na voljo za morebitne težave.

Moja priporočila za inštitucijo gostiteljico: večja podpora študentom pri pripravi za odhod (informacije glede študijskih programov v tujini in nastanitve, morda ureditve finančnih sredstev), saj nekatere informacije na internetu niso zanesljive ali pa jih sploh ni. V pomoč bi bila tudi višja finančna pomoč.

Priporočila za študente, ki odhajajo v tujino, pa bi bila: iskanje namestitve čim bolj zgodaj, zelo prav pride tudi jezikovna priprava.

Nina Šenica, štud. med.

6. TINE PAVŠIČ, 6.L Univerza Nottingham, Nottingham, VELIKA BRITANIJA

ERASMUS IZMENJAVA V NOTTINGHAMU – KONČNO POROČILO

Študij v tujini mi je vedno predstavljal svojevrsten izziv. Kot študentu petega letnika Medicinske fakultete v Ljubljani, so se s programom Erasmus odprle številne možnosti opravljanja dela vaj šestega letnika v tujini. Že od začetka so bile edina prava izbira vaje iz družinske medicine. Eden od razlogov za to je trajanje programa (le tri mesece), drugi pa pridobitev izkušenj in vpogled v sistem primarnega zdravstva v eni izmed držav, kjer je le-ta zelo dobro razvit. Pri izbiri države mi bil glavno vodilo jezik. Delo v ambulanti je po mojem mnenju koristno le, če razumeš pogovor med zdravnikom in pacientom. Ker je angleščina moj najboljši tuj jezik, Anglija pa ima zelo dobro razvit primarni sistem zdravstva, se mi ni bilo težko odločiti. Na izibro smo ob prijavi imeli dve univerzi v Londonu, ter univerzo v Nottinghamu. Odločil sem se za slednjo in ni mi žal.

V Sloveniji sem prijavo oddal zadnji dan. Po kratkem razgovoru s slovenskim koordinatorjem smo čez nekaj časa dobili obvestilo, ki je bilo za mojo prijavo pozitivno. Koordinator me je tudi usmerjal glede prijave na Univerzo v Nottinghamu. Veliko informacij sem pridobil tudi z njihove spletne strani, ki je za mednarodne študente zgledno urejena. Kmalu sem navezal stik tudi s koordinatorjem v Angliji, ki me je usmerjal in mi dal nadaljne kontakte za urejanje izmenjave.

Iskanje in urejanje namestitve v Nottinghamu ni bil večji problem. Pisal sem na univerzo in svetovali so mi stanovanje v nakakšnem študentskem domu (v mojem primeru Broadgate park), ki jih je v okolici univerze veliko. Cene za stanovanja v Angliji so precej drage. V domu sem imel svojo sobo, apartma pa smo si delil s še 5 študenti. Cena za to varjanto je bila približno 330 funtov na mesec. Druga varianta, ki se jo poslužuje veliko erasmus študentov so privatna stanovanja. Teh je na voljo veliko in v marsikaterem dobiš več za isto oz. celo nižjo ceno kot v študentskem domu. Le redki domovi nudijo možnost namestitve samo za tri mesece. Največ erasmus študentov živi v Raleigh parku, dobra izbira je tudi Broadgate park. Ne priporočam namestitve, ki vključuje tudi hrano.

Ob prihodu v Nottingham sem se prvi dan udeležil srečanja Erasmus koordinatorjev iz večine evropskih držav, kjer so se dogovarjali o izvedbi intenzivnega programa primarne medicine, ki je bil začetek junija v Nijmegenu na Nizozemskem (sem se ga udeležil tudi sam). Že tam sem se spoznal s svojim koordinatorjem, ki je bil prve tri tedne tudi moj mentor na vajah.

Vaje sem imel razdeljene v dva oziroma tri dele. Večino časa sem preživel z mentorjem (družinskim zdravnikom) v njegovi ambulanti. Večinoma sem opazoval in poslušal, vsake toliko sem kakega pacienta sprejel in pregledal sam, nato sva to skupaj naredila še z zdravnikom. Z njim sem hodil na hišne obiske, se udeleževal predavanj in seminarjev na katerih je tudi predaval. Ambulanta je bila od

univerze in mojega stanovanja precej oddaljena, vendar je k sreči mentor živel dokaj blizu in sem se na vaje vozil skupaj z njim. Zanimivo je to, da v Angliji družinski zdravniki res skrbijo za celotno družino, od nosečnic in dojenčkov, do najstareših. V primerjavi s slovenskimi, so družinski zdravniki tam tudi neprimerljivo bolj cenjeni in bolje plačani. V tem delu vaj sem opravil tudi manjšo seminarsko nalogo, v kateri sem obravnaval paciente z osteoporozo v ambulanti, kjer sem delal.

Drugi del vaj (dva tedna) sem opravil v Derbyju (mesto prbl. pol ure stran od Nottinghama), kjer sem večino časa preživel z odvisniki od trdih drog. Do Derbyja sem se vozil z rednim avtobusom oz. skupaj z mentorjem, ki me je zjutraj pobral pred domom. Prvi teden sem sedel skupaj z zdravnikom v ambulanti za predpisovanje substitucijske terapije, drugi teden pa sem krožil po različnih institucijah, ki se ukvarjajo s problematiko odvisnosti (preventiva, lekarne, varna hiša...). Tudi tukaj sem pripravil prezentacijo v power pointu, v kateri sem primerjal delo z odvisniki v Sloveniji in v Angliji. Tu sem se na pomoč obrnil na nekatere centre za zdravljenje in preprečevanje odvisnosti v Sloveniji, ki so mi pomagali s koristnimi informacijami.

Kot že rečeno, sem bil že prvi dan izmenjave povabljen na »Intensive programme of Primary Medicine« v Nijmegen, kjer so predavali številni ugledni profesorji iz različnih držav Evrope. Intensive programe se je odvijal od 5. do 19. junija na eni najbolj priznanih nizozemskih univerz. Obdobje programa je bilo razširjeno še na en teden pred dejanskim odhodom v Nijmegen (prework) in na teden po prihodu domov (evaluation week). Moj mentor je bil eden glavnih organizatorjev tega programa, zato se mi z organizacijo poti ni bilo potrebno obremenjevati. Štirje tedni dela so bili zame zelo koristni, obravnavali smo pet tem s problematike primarnega zdravstva in primerjali različna stališča med šestimi različnimi državami, od kjer smo bili udeleženci programa. Naj povem, da je bilo bivanje in dva obroka na dan brezplačno, prav tako pa smo vsi dobili povrnjenih tudi 75% stroškov prevoza. Sam program prinaša tudi dodatne Erasmus ECTS točke, prav tako pa smo sproti izpolnjevali tudi portfolio, ki je prav gotovo lahko koristen pri prijavi na različne specializacije.

Gledano v celoti, izmanjava v Nottinghamu je bila zame nepozabna izkušnja. Po mojem mnenju sem se naučil veliko. Poleg medicinskega znanja je tu še učenje jezika, spoznavanje novih prijateljev, zabave, angleški stil življenja... Negativna stran izmenjave je bila v tem, da se je moj termin začel v začetku aprila, ko so v Angliji študijske počitnice. Prvih štirinajst dni v domu ni bilo nikogar, študenti so na počitnicah, v okviru Erasmus ni bilo organiziranih nobenih aktivnosti. Tako sem v začetku imel nekaj težav z navezovanjem stikov in iskanjem novih prijateljev, vendar se je tudi to kmalu izboljšalo. Glede tega je definitivno boljša prva polovica semestra (januar do april), ko so na sporedu vse spoznavne zabave in eventni organizirani s strani Erasmus študentov. Termin od aprila do julija je vsekakor boljši zaradi vremena, ki v teh treh mesecih niti ni bilo tako »angleško«. Vsak dan sem se naokoli prevažal s kolesom, dan je mnogo daljši kot pozimi, narava je precej lepša...

Vsem študentom, ki se odločajo za opravljanje vaj iz družinske medicine v Nottinghamu bi jim to vsekakor priporočal, svetujem pa jim, da se vnaprej dogovorijo glede okvira njihovih vaj. Ne vidim namreč smisla v izdelavi raziskovalne naloge v obdobju vseh treh mesecev, če se lahko dogovorijo za kvalitetne vaje v različnih ambulantah.

Za več informaciji me lahko pokličejo na: 040801898, Tine Pavšič

7. ANDRAŽ ZUPAN, 6.L Univerza v Goteborgu, Goteborg, ŠVEDSKA

Poročilo s Erasmus prakse na Švedskem

ERASMUS MEDNARODNA IZMENJAVA
GÖTEBORG, ŠVEDSKA

PREDMET: DRUŽINSKA MEDICINA

Za mednarodno izmenjavo Erasmus sem izbral Švedsko, natančneje drugo največje mesto v tej državi, Göteborg. Izmenjava je trajala 3 mesece, in sicer od 19.1.2009 pa do 22.4.2009. Na Švedskem sem opravljal vaje iz družinske medicine. Večina vaj je potekala v primarnih zdravstvenih centrih, 14 dni pa so me napotili v bolnišnico z namenom, da se seznanim tudi z delom v tej ustanovi.

Pred odhodom so mi naročili, da je za opravljanje prakse na Švedskem potrebno znanje Švedskega jezika, zato sem se 3 mesece pred odhodom vpisal v večerni tečaj švedščine. Pozneje pa se je izkazalo, da večina prebivalcev Göteborg-a govori angleško in tako znanje švedščine ni tako nujno, je pa zelo koristno za komunikacijo predvsem s starejšimi bolniki.

Na Švedskem je zelo dobro poskrbljeno za študente na mednarodni izmenjavi. Vse prijave so elektronske. Tudi z nastanitvijo v študentskih domovih ni problema. Sam sem živel v mestni četrti Kviberg. Apartma sem imel v najemu tri in pol mesece, in sicer od 17.1.2009 do 30.4.2009. Študentski domovi so sodobno opremljeni in okolje je zelo tiho in primerno za učenje. V domovih so manjši apartmani s okoli 22 kvadratnimi metri površine. Vsak študent ima svojo kuhinjo, kopalnico z WC-jem, shrambo in sobo s pisalno mizo ter posteljo.

Skozi celotno izmenjavo potekajo različne aktivnosti, ki jih pripravljajo švedski študenti medicine, kot tudi aktivnosti, ki so namenjene vsem študentom na izmenjavi. Sam sem imel manjše težave priti v stik s tamkajšnjimi študenti, saj je praksa pri predmetu Družinska medicina potekala v različnih primarnih zdravstvenih centrih v mestu in okolici po cel dan. To je bil glavni razlog za težji kontakt z ostalimi študenti. Večina študentov se odpravi na izmenjavo z avionom, sam pa sem se v Göteborg pripeljal z avtom. Na letališču švedski študenti pričakajo vse mednarodne študente in jim razložijo vse potrebno za življenje na Švedskem. Večina študentov se tako spozna že na letališču.

Prvi mesec izmenjave so me nastanili na otoku Styrösö, ki je od centra mesta oddaljen okoli 15 km. Za pot od svojega doma pa do zdravstvenega centra sem potreboval uro in pol. Najprej 55 minut vožnje s tramvajem nato pa še 25 minut z ladjo. Zaradi dolge poti na delovno mesto sem začel z vajami okoli devete ure. Styrösö je majhen otoček z okoli 2500 prebivalci v bližini mesta Göteborg. Primarni zdravstveni center na otoku ali v švedščini Vårdcentral pokriva tudi populacijo sosednjih otokov, skupaj okoli 4000 ljudi. V centru je zaposlenih 5 zdravnikov. Vaje sem opravljal pod okriljem mentorice dr. Karin Weber. Delovni dan je po navadi trajal do četrte ure. Prvi teden sem večino časa preživel skupaj z mentorico v ordinaciji. Sem se pa tudi do dobra seznanil z ostalimi zaposlenimi v centru. Na otoku je veliko starejših pacientov, kar pomeni da je znanje švedščine dokaj pomembno. Z čim boljšim znanjem jezika imaš kot študent več samostojnosti pri delu z pacienti. Nadaljnje 3 tedne sem se seznanil tudi z delom drugih zdravnikov. Izmenjaje sem vsak drugi dan preživel z zdravnikom, ki je imel ta dan največ pacientov.

Pri tem moram omeniti, da je sistem primarnega zdravstva na Švedskem zelo drugačen od slovenskega. Na dan pregleda zdravnik družinske medicine od 5 pa do 10 pacientov. Za vsakega bolnika si je tako možno vzeti pol ure časa in ga do dobra izprašati o njegovih težavah in ga nato na podlagi anamneze tudi podrobneje pregledati. Delo poteka v zelo sproščenem kolegijalnem vzdušju z odmori na vsake 2 uri. V centru imajo tudi manjši laboratorij za hitre teste. Veliko dela se tako opravi že na primarni ravni in le najnujnejše se pošlje naprej v bolnišnico. V centru imajo tudi manjšo operacijsko sobo za krajše in manj zahtevnejše operacije, predvsem gre tukaj za odstranjevanje kožnih tvorb. Zdravniki splošne medicine pa dobro sodelujejo tudi z zaposlenimi v bolnišnici. Sistem je v celoti zelo učinkovit in pacientom ni potrebno čakati dolgo na pregled. Ena izmed pacientk, ki se

je zdravila za depresijo mi je celo dejala, da je na Švedskem vse v zatonu in zanič razen primarnega zdravstva, ki je lahko ponos državi.

Delo na otoku je vedno potekalo v spremstvu drugega zdravnika. Najprej sva skupaj z njim s stiskom roke pozdravila pacienta in mu pokazala pot do ordinacije. Kot sem že omenil je na voljo okoli pol ure časa za vsakega bolnika. Najprej sva začela z jemanjem anamneze, nato pa je na podlagi pridobljenih podatkov sledil še temeljit pregled. Sam sem sodeloval pri pogovoru, v kolikor pa je zaradi jezikovne pregrade bilo sporazumevanje oteženo je na pomoč priskočil zdravnik. Pri pregledu sem meril krvni tlak, opravljal nevrolški, ortopedski in ORL pregled, seveda poleg standardnega internističnega. Trikrat so mi dovolili tudi opravljati manjši operativni poseg. Izrezal sem 4 večje veruke na hrbtu. Seznanil pa sem se tudi z delom v laboratoriju.

S prakso sem nadaljeval v centru mesta, natančneje v primarnem zdravstvenem centru-Vårdcentral Kungshöjd. Center pokriva prebivalstvo centralnega dela Göteborg-a, ki šteje 25000 prebivalcev. Populacija, ki je pod okriljem tega centra je prilično večja od tiste na otoku Styrösö. V centru deluje 11 zdravnikov, ki pa niso zaposleni za celotni delovni čas. Vendar pa je stalno prisotnih vsaj 5 zdravnikov. Vsako sredo je tukaj tudi profesor predmeta Družinska medicina.

Delo je bilo precej drugačno od spročenega vzdušja na otoku Styrösö, kjub temu pa dobrega kolegijalnega odnosa med sodelavci ni skazil bolj natrpan delovnik. Z vajami sem ponavadi začel ob 9:00, nato pa je delo trajalo odvisno od dneva. Od ponedeljka do četrta smo končali okoli 17:00, v petek pa okoli 13:00. Deloval sem po okriljem dr. Lilja Ruotsi af Klint, ki je zdravnica v tem centru že vrsto let. V primeru, da pri njej ni bilo dovolj pacientov ali pa je ni bilo v centru, sem se obrnil na druge zaposlene. Delo je potekalo veliko lažje v mestu, ker je večina pacientov govorila tekoče angleško ali nemško. Veliko pa je bilo tudi pacientov iz bivših jugoslovanskih republik. V centru sem imel svojo pregledovalno sobo, v kateri sem se pogovoril z bolnikom in ga pregledal. Dovolili so mi veliko več samostojnosti kot pa na otoku, predvsem zaradi lažjega komuniciranja z bolniki kot posledica boljšega znanja jezika. Najprej sem s stiskom roke pospremil pacienta v ambulantno sobo. Časa za pogovor in pregled sem imel več kot dovolj, saj kot sem že omenil, imajo zdravniki na Švedskem približno pol ure časa za vsakega bolnika. Jemanju temeljite anamneze je sledil še pregled bolnika. Nato pa sva se s pacientom odpravila v sobo dr. Lilije ali drugega zdravnika pod katerim okriljem sem deloval ta dan. Za začetek sem predstavil bolnika, povedal posebnosti v statusu in zaključil s predvideno diagnozo. Z zdravnikom smo nato pokomentirali mojo odločitev in na razumljiv način v švedščini razložili vse potrebno tudi bolniku. Sledilo je še predpisovanje potrebnih zdravil in stisk roke v slovo.

Med 16. in 27. marcem sem opravljal vaje v eni izmed treh bolnic v mestu Göteborg, natančneje v bolnišnici Mölndal Sjukhus. Bolnišnica je ena izmed manjših v mestu in je specializirana predvsem za ortopedijo in rehabilitacijo ter geriatrijo. Imajo pa tudi ORL in oftalmološki oddelek. Za teh 14 dni so me nastanili v bolnišnico, da bi mi bilo omogočeno vsaj za nekaj časa se seznaniti tudi z delom v švedski bolnici. Vaje sem opravljal na oddelku za geriatrijo in rehabilitacijo. Z delom smo pričeli ob 8:15, najprej s kratkim seminarjem, nato pa nadaljevali na oddelku ob 9:00-12:00. Po kosilu ob 13:00 je sledil pregled RTG slik na radiološkem oddelku. Veliko geriatričnih pacientov se namreč poškoduje pri padcih na domu ali pa tudi v bolnici. 13:30 pa do konca delavnika pa smo se ponovno vrnili na oddelek. Prvi teden smo končali ponavadi že okoli 14:30, zaradi *Calici* virus okužbe, zadnji teden pa okoli 15:30.

Na oddelek sprejemajo samo starejše osebe po 75 letu. Večina jih prihaja po padcih na domu, nekateri po operaciji na ortopedskem oddelku, drugi pa takrat ko se jim splošno stanje na internističnih oddelkih toliko izboljša, da niso potrebni več stalnega nadzora se pa ne morejo vrniti v domače okolje. Oddelek je nekakšna vez med bolnišnico in domovi za ostarele. Pacienti so nastanjeni tukaj toliko časa, da se jim stanje popolnoma normalizira ali vsaj toliko izboljša, da so sposobni mogoče ponovnega življenja na domu ali pa v domovih za ostarele. Na oddelku imajo urejeno tudi učinkovito fizioterapevtsko ekipo, ki pomaga pacientom pri učenju osnovnih opravil doma in razgibavanjem. Malo je pacientov, ki prihajajo na oddelek z direktno napotnico od splošnega zdravnika. Celotni oddelek za geriatrijo in rehabilitacijo ima zaposlenih okoli 15 zdravnikov. Oddelek, kjer sem opravljal vaje je razdeljen na 4 dele. Na delu, kjer sem se nahajal jaz, so zaposleni trije

zdravniki. Delo poteka, kot je značilno za Švedsko, zelo sproščeno z stalnimi odmori. Zanimiva je celotna ureditev dela na oddelku, ki je popolnoma drugačna od tiste v Sloveniji. Vsi trije zdravniki imajo skupno sobo in tudi delujejo kot skupen tim.

Celotno delo na oddelku je bilo okrnjeno za časa mojih vaj zaradi okužbe z virusom *Calici*. Zato je bilo za 5 dni potrebno zapreti oddelek. Od torka 17.3. pa do sobote 21.3. na oddelek ni bilo mogoče sprejeti nobenega pacienta. Število pacientov na oddelku je tako bilo samo 3. Dela zato ni bilo veliko. Naslednji teden po odprtju pa se je število hitro povzpelo na polno kapaciteto oddelka, to je 14 bolnikov. Do ponovnega izbruha okužbe pa je prišlo že v četrtek in ponovno je bilo potrebno zapreti oddelek. Vaje v bolnišnici so bile nekoliko manj učinkovite od tistih v zdravstvenih domovih, vendar nobeden ne more natančno predvideti, kdaj bo prišlo do izbruha okužbe z virusom.

V zadnjem mesecu na Švedskem sem v dobrih 14 dneh, kolikor so trajale vaje, obiskal kar tri primarne zdravstvene centre. Najprej sem se med 30. marcem in 3. aprilom ponovno mudil na otoku Styrso pri dr. Karin Weber. Med 14.4. in 17.4.2009 sem tako vaje opravljal v primarnem zdravstvenem centru v kraju Floda (Vårdcentral Floda), ki je od Göteborg-a oddaljen okoli 30 kilometrov. Moj mentor v tem času je bil dr. Bernhard von Below. Zadnji teden, med 20.4. in 24.4.2009, pa sem mentorico zaprosil, če lahko vaje v tem času opravljam v centru mesta Göteborg, v Vårdcentral Kungshöjd. Delo z mentorico dr. Lilja Ruotsi af Klint in dr. Idle Mayle mi je namreč bilo v veliko veselje.

Vaje med 14.4. in 17.4. pod vodstvom dr. Bernhard von Below-a v kraju Floda so bile nekoliko drugače, kot v ostalih primarnih centrih. Mentor je bil namreč mnenja, da bi bilo bolje zame, če bi kratek čas, štirih dni, v centru preživel z različnimi zaposlenimi in se tako kar najbolje seznanil z delom v ustanovi. Kraj Floda je spalno naselje ljudi, ki se na delo odpravljajo v Göteborg in šteje okoli 15000 prebivalcev z sosednjimi zaselki. V zdravstvenem centru je zaposlenih okoli 10 zdravnikov. Sistem dela pa je zelo podoben ostalim centrom tako, da podrobnosti ne bom omenjal.

Trije meseci so minili veliko hitreje kot sem sprva mislil. Vendar menim, da sem se do dobra seznanil z organizacijo in delom v primarnih zdravstvenih centrih. Primarno zdravstvo na Švedskem je na visokem nivoju. Z njim so zadovoljni tako zdravniki in najpomembneje, ker sem slišal od mnogih, tudi uporabniki, bolniki.

Študent: Andraž Zupan

Prof. dr. **Igor Švab**, dr. med.
Katedra za družinsko medicino
Medicinska fakulteta

8. VESNA BANČIČ, 6.L Univerza Computense, Madrid ŠPANJA

ERASMUS IZMENJAVA V MADRIDU – končno poročilo

Kot je dogovorjeno v pogodbi med Medicinsko fakulteto v Madridu in našo fakulteto, sem lahko jaz v svoji polletni izmenjavi opravljala samo vaje, predavanj nisem imela.

Kljub temu, da je bil okvirni dogovor sklenjen že konec novembra, je bilo potrebno kar veliko časa, dela in potrpljenja, da so dogovor potrdili, spravili na papir in nato v realnost.

V prvih dveh tednih sem bila dvakrat v centralni (univerzitetni) Erasmus pisarni, 8-10 krat v Erasmus pisarni medicinske fakultete, 3krat v centralnem tajništvu bolnišnice San Carlos, 2-krat v tajništvu interne medicine in 1-krat v tajništvu kirurgije. Temu lahko prištejem še 4 obiske Erasmus pisarne MF, ki pa so bili zaradi papirjev za Zoisovo štipendijo in ne neposredno v zvezi z mojim študijem. Sliši se veliko in dejansko sem prve tri tedne ogromno časa in potrpljenja porabila predvsem za birokratske zadeve. So me opozorili prej nekateri prijatelji, da je Erasmus v Španiji tak, ampak sem mislila, da pretiravajo, kot je to ponavadi...

pa niso. Vzrok je predvsem dokaj slaba organizacija, dostikrat ti rečejo, ja ja, bomo, pridi jutri, potem pa naslednji dan ugotoviš, da še ni, ker so pozabili, ker niso imeli časa, ker so te narobe razumeli... pa še jaz sem imela smolo, da so nekatere moje papirje zgubili.... Vendar tudi ni tako slabo kot se sliši. Dobra stvar je to, da se praktično vse da zmenit. Tako glede vaj, kot glede papirjev.

Tudi zaključek izmenjave ni bil kaj dosti boljši od začetka. Najprej so mi rekli, da imam vse papirje, ko sem prišla po končna potrdila, pa se je izkazalo, da so mi pozabili dati obrazce, ki jih morajo izpolniti moji mentorji, da se mi lahko uradno izda Transcript of work - potrdilo, da sem sploh kaj delala tam. Tako sem morala nazaj v bolnišnico, poiskati moje mentorje (kar sploh ni lahko), da so mi to izpolnili in tajnice, da so mi vse poštempljale. Nato je sledilo čakanje (koordinator je bil na kosilu), popravljanje prvega dokumenta, ki so mi ga dali, ker so narobe zapisali datum in mi izbrisali skoraj 1 mesec izmenjave in spet čakanje. Ampak je uspelo! Upam...

Prva dva meseca in pol sem opravljala **vaje iz Interne medicine**.

Vaje sem imela od ponedeljka do petka, od 9.00 do 14.00. Razen prvih dveh tednov, smo začeli vsak dan s seminarjem na določeno temo, enkrat z zdravniki in rezidenti, drugič le s študenti, enkrat na mesec je bil skupni seminar popoldne. Večino časa sem preživela na oddelku, v skupini dveh profesorjev, štirih rezidentov in štirih študentov, zadnji mesec pa sem bila edina študentka v skupini. To je bilo fantastično, saj so imeli več časa zame, za moja vprašanja, za razlage in predstavitve pacientov, večkrat sem prišla na vrsto za pregled pacienta... Glavni del vaj predstavlja vizita, počasna in temeljita, preostali čas pa smo porabili za dodatne preiskave, na katere smo včasih spremljali pacienta, za pogovor o pacientih, diagnostiki, možnostih zdravljenja in pisanje datotek, odpustov...

Maja in Junija sem opravljala **vaje iz Kirurgije**.

Tu smo začeli že ob osmih, prav tako s seminarjem. Pon: predstavitev preteklega tedna in klinični primer, tor: seminar z rezidenti, sre: interdisciplinarno srečanje kirurgov, radiologov in onkologov, kjer so predelali skupne paciente oz. se posvetovali o težkih primerih, četrtek: rezidenti ali pa gosti na določeno temo, petek: seminar na določeno temo za celotni oddelek. Bila sem na splošni kirurgiji na oddelku bilio-hepato kirurgije. Dodelili so mi mojega lastnega specializanta, katerega sem se potem držala kot senca, njegov urnik in obveznosti pa so postali moj urnik in obveznosti. Včasih sem bila cel dan na oddelku, pregledovala paciente, opazovala, izpolnjevala obrazce za preiskave in krvne odvzeme in jih na določene preiskave tudi spremljala. Pri tem sem pomagala specializantu pri čiščenju rane ali jo celo očistila sama, ga spremljala na urgenco ali druge oddelke kadar je bil dežuren in kar je še drugega prišlo. Druge dni sem preživljala v operacijski, večinoma samo kot opazovalec, nekajkrat pa mi je uspelo, da so me vzeli za asistiranje in sem držala kljuke, aspirator, neubogljivi žolčnik... in na koncu 'zaklamfala' pacienta.

Včasih sem med čakanjem na našo operacijo zavila v kakšno sosednjo operacijsko in gledala operacije tam. Travmatologi so kar radi razlagali, kaj se dogaja. Kadar so imeli kakšno zanimivo operacijo sem ostajala tudi do večera. Zanimivo je bilo tudi na urgenci, kjer so mi celo dali za šivati, previjala sem rane in lahko potipala vse kar se mi je zahotelo. Ob ponedeljkih je moj oddelek imel posvete (domnevam, da to ustreza naši ambulanti), pa sem se nekajkrat pridružila kakšnemu zdravniku v njegovi ambulanti.

Za moj okus je bilo še vedno preveč samo opazovanja in čakanja. Raje bi opravila kakšno stvar več, ampak zaradi naglice in hierarhične lestvice po kateri sem prišla na vrsto zadnja (specializanti 1. leta so ponavadi dobili vse malo praktično delo), to mnogokrat ni bilo mogoče. Večino stvari sem naredila, ker sem sama prosila in pokazala zanimanje. Radovednost in malo borbenosti svetujem vsem bodočim Erasmusovcem.

Na začetku je največjo težavo (takoj za birokracijo) predstavljal jezik. Kljub temu, da načeloma znam špansko, sem imela precejšnje težave razumeti zdravnike in paciente. Zato, ker Madridčani govorijo hitro, slabo izgovarjajo in uporabljajo veliko 'lokalnih' besed. Poleg tega je pa večina pacientov starih, ki jih je mnogokrat še veliko težje razumeti. Knjižna

španščina pač ni enaka govorjeni, kot seveda, tudi povsod drugod. Tako sem večino energije in pozornosti prva dva tedna porabila predvsem zato, da sem razumela ali vsaj skušala razumeti, kaj govorijo. Da bi zraven razmišljala še o medicini mi nekako ni preveč uspevalo. Vendar pa se je stanje vsak teden vidno (slišno) izboljševalo, vedno več sem lahko sodelovala v pogovoru o diagnostiki in zdravljenju. Počasi sem tudi začela sama spraševati in pregledovati paciente in aktivno sodelovati pri njihovi obravnavi, začela sem razumevati debate med zdravniki, ko pa sem se začela smejati šalam v operacijski, pa mi je postalo jasno, da je moja španščina počeno napredovala.

V Španiji ni tolikšne stiske z medicinskim osebjem, kot v Sloveniji, vsaj na interni medicini ne, tako da je kar precej časa za vsakega pacienta. Tako smo se z vsakim dobro pogovorili, ga pregledali, nato predebatirali možnosti, potek diagnostike in zdravljenja, zdravniki so nas kakšne stvari vprašali, razložili... Vsaj na interni medicini ni bilo tolikšne naglice kot pri nas. Vidim tudi razlike v pristopu. Imam občutek, da se v Španiji opravlja veliko več diagnostičnih preiskav, tako slikovnih, kot biokemičnih. Po drugi strani pa me je zelo presenetil nivo higijene, ki je v Sloveniji precej boljši. Meni osebno zelo manjka, da si po pregledu pacienta ne morem umiti rok, kaj šele, da bi si jih razkužila. Me ne čudi, da imajo probleme z bolnišničnimi okužbami...

Tudi organizacija precej šepa. Ne manjka jim osebja in aparatur, vendar pa to izrabljajo precej slabše kot bi lahko, ves čas vlada občutek manjšega kaosa. Ni se zgodilo enkrat, da se je operacija ustavila, ker je kar naenkrat zmanjkalo takšnega ali drugačnega materiala in so ga potem iskali po ostalih operacijskih.

(Pre)Živeti v Madridu

Madrid je za naše razmere precej drago mesto. Najemnine študentskih sob so tam nekje med 300 in 450e na mesec. (300e je super ugodno!!!). Hrana je nekoliko dražja kot pri nas za nakupovat in precej dražja, če ješ zunaj. Bonov nimajo, imajo pa fakultete svoje menze, ki so precej ugodne. Vendar, ker nisem študirala na fakulteti, temveč sem bila vedno v bolnici, le-te zame niso prišle v poštev. Glavno prevozno sredstvo je metro, zelo učinkovito in praktično, pa tudi ne pretirano drago – 46e mesečno. Povprečno porabiš tam nekje 700-800e na mesec – to je če greš še na kakšen izlet, ven vsake toliko, zraven pa tudi paziš, kako kaj zapravljaš, kuhaš doma in omejiš število obiskov v Zarah in podobnih denarnih črnih luknjah. Pri iskanju stanovanja sem si pomagala z internetnimi ponudniki (loquo, ...) in Erasmus študentsko organizacijo (oglasijo se tudi na njihovi strani na facebooku). Potrebno je nekaj potrpljenja in vztrajnosti, saj ponujajo vse sorte. Za isti denar lahko dobiš zelo vredno sobo ali pa luknjo brez oken, omare in mize... tako da je dobro videti več sob, preden se odločiš. Ni pa se za bati, da ne bi nič dobil, ker je ponudbe zadosti.

Glede družabnega življenja v Madridu ni za skrbeti, kljub temu pa je v veliko pomoč prostovoljna študentska organizacija ESN, ki organizira razne dogodke, potovanja, plesne tečaje, ogleda... za Erasmus študente. Barov, gledališč, muzejev, kinov, diskov... nikoli ne zmanjka. Najbrž bi šla lahko vsak dan v drugega, pa jih ne bi zmanjkalo. No, denarja seveda bi, pa tudi zaradi zgodnjega vstajanja za vaje tega ravno nisem prakticirala, so pa vikendi v Madridu vsekakor zanimivi. Viva Madrid! Viva Erasmus!

Vesna Bančič

Mala vas pri Grosupljem, 12.07.2009

9. JERNEJ NOVAK, 6.L Univerza v Malagi, Malaga ŠPANIJA

Erasmus Malaga 2008/2009

Vsebinsko poročilo:

V Malago sem prispel 2. 2. 2009 in se začasno nastanil v hostlu ter takoj pričel s iskanjem stanovanja. Poiskati stanovanje je dokaj enostavno, saj so oglasi prilepljeni po celem mestu, jezikovni šoli, študenti sami iščejo sstanovance itd. Obstaja tudi agencija, ki pomaga pri iskanju stanovanja in te vodi na ogleda. Seveda je to, kako hitro boš našel stanovanje, odvisno tudi od tvojih potreb oziroma želja (cena, lokacija, oprema, internet, itd ...), ampak načeloma ni prevelikih problemov.

4. 2. smo imeli sestanek za erasmus študente, kjer nam je mednarodna koordinatorica Univerze v Malagi predstavila vse potrebne postopke za vpis na univerzo in fakulteto ter dodala cel kup podatkov in nasvetov, ki ti močno olajšajo začetke življenja v tujem mestu.

Naslednji teden sem začel z jezikovno šolo, kjer te glede na predhodno znanje razporedijo v skupine velike približno 15 študentov. Tečaj obsega 68 ur in je zelo dober, tako da absolutno vsakemu študentu, ki se odpravlja na izmenjavo priporočam, da pride mesec prej in se udeleži brezplačne jezikovne šole.

Začel sem tudi s postopki vpisa na fakulteto. Prvi korak je stopiti v kontakt s svojim koordinatorjem, s katerim komuniciraš že od doma, ko urejaš vso potrebno dokumentacijo za izmenjavo. Cel postopek je bil izpeljan izredno gladko, koordinator, prof. Aguirre, je izjemno prijazen in ustrežljiv ter se potruži ob vsaki morebitni nevšečnosti, da se jo čimprej razreši. Dobil sem tudi tutorico – študentko medicine, ki mi je razkazala fakulteto ter me pospremila na katedre, ker sem se moral dogovoriti za termine vaj in mentorje.

Najprej sem opravljal vaje iz kirurgije. Vaje so, kar se mene tiče, zelo dobro organizirane (nekateri španski študenti imajo težave z mentorji, ker ima fakulteta podpisano premajhno število pogodb z zdravniki in potem ni dovolj mentorjev za vse študente oziroma so odvisni od »prostovoljnih« mentorjev) in zelo raznolike ter zajemajo široko področje. Sam sem npr. prisostvoval operacijam, bil na oddelku za postoperacijsko nego, v ambulanti za konzultacije pred in po kirurških posegih ter v ambulanti za kožne rane. Vsak študent dobi ovojnico z evaluacijskim listom, ki mu jo mentor po koncu periode izpolni in odda na katedro, ter knjigo kamor vsak dan sproti vpisuješ klinične primere, ki si jih videl. V knjigo ti mentor tudi daje podpise za vsak izmed postopkov in primerov, ki jim v času vaj nujno moraš prisostvovati. Po koncu vaj se knjigo odda na katedro v evaluacijo, vendar jo po evaluaciji prejmeš nazaj. Vsak petek potekajo tudi seminarji, kjer študentje pripravijo poročilo o kakšnem primeru, ki so ga videli in potem se o tem primeru diskutira.

Po opravljenih vajah iz kirurgije sledile vaje iz interne medicine. Te se opravljajo v treh periodah po 12 dni in na različnih oddelkih. Moja prva perioda je potekala na oddelku za revmatologijo, kjer je delo večinoma potekalo na ambulantnem nivoju, bil pa sem tudi na bolnišničnem oddelku za revmatologijo. Naslednje obdobje sem preživel na oddelku za kardiologijo, kjer sem sodeloval v ambulanti, na oddelku, v kardiološki intenzivni negi ter prisostvoval invazivnim kardiološkim preiskavam. Zadnji del vaj pa sem opravil na gastroenterologiji, večinoma na oddelku, vmes pa sem kdaj prisostvoval endoskopskim preiskavam.

Na vajah sem spremljal paciente od sprejema pa do odpustitve, udeleževal sem se kliničnih seminarjev, prav tako pa prisostvoval seminarjem na fakulteti, ki so bili sestavljeni iz dveh delov in sicer opis kašnega medicinskega postopka (vstavitev urinskega katetra, lumbarna punkcija, vstavitev nazogastrične sonde, itd.) in vadba na modelih ter v drugem delu klinični primeri.

Kot je mogoče predvidevati je največja težava nepoznavanje jezika. Poleg tega se v Andaluziji govori zelo hitro in z veliko nepravilnostmi oziroma odstopanji od klasične španščine. Ampak kljub temu, da je bilo moje predznanje praktično nično, in da redkokateri Španec govori angleško, prevelikih problemov pravzaprav ni. Osnov sem se naučil v jezikovni šoli, za medicinsko izrazoslovje pa sem si kupil vadnico založbe McGraw – Hill, Complete Medical Spanish, ki mi je pomagala pri komuniciranju v bolnišnici.

Po končanih vajah sem pridobil potrebna potrdila predstojnikov kateder na katerih sem opravljal vaje ter mednarodnega koordinatorskega medicinske fakultete ter dvignil potrdilo o prihodu/odhodu v mednarodni pisarni univerze in s tem uspešno zaključil svojo izmenjavo v Malagi.

Jernej Novak
novak.jernej@siol.net
040 213 632

10. JULIJA GERM, 6.L Univerza v Lisboni, Lisbona PORTUGALSKA

ERASMUS POROČILO PORTUGALSKA – UNIVERSIDADE DE LISBOA **Hospital de Santa Maria** **(februar – maj 2009)**

V Lizboni sta 2 medicinski fakulteti, na izmenjavi sem bila na Faculdade de Medicina, članici Universidade de Lisboa.

Študij v šestem letniku je sestavljen iz 3 sklopov vaj; interne medicine, kirurgije in družinske medicine. Kljub temu, da je program na portugalskem zelo podoben glede vsebine vaj števila ur oz kreditnih točk, sem se odločila le za vaje iz kirurgije.

Fakulteta ima na svoji spletni strani informacije za gostujoče študente, a so se mi zdele pomanjkljive, saj je bil zelo nejasen časovni potek vaj, kdaj se prične in konča semester ter število kreditnih točk.

Univerzitetna bolnišnica Santa Maria izgleda na prvi pogled večja kot Ljubljanski Klinični center, a le zato, ker so vsi oddelki in inštituti v eni zgradbi. Je ena izmed 2 univerzitetnih bolnišnic, sicer je v mestu še več manjših splošnih in ožje specializiranih bolnišnic. Približno dve tretjini oddelkov sta bili pred kratkim prenovljeni, trenutno neprenovljeni del pa je res opremljen s staro in tudi dotrajano opremo, a na mojo srečo sem vse vaje opravljala v novih, urejenih in zelo dobro opremljenih delih bolnišnice.

Dodeljena sem bila na oddelk abdominalne kirurgije, kjer so zdravniki in študente razdeljeni v 3 ekipe. Presenetilo me je število specialistov, saj je bilo v moji ekipi 5 specialistov, specializant, sekundarijka in poleg mene še 2 portugalska študenta.

Portugalski študenje so dobili seznam veščin, ki jih morajo opraviti in osvojiti na vajah, od tujih študentov ne zahtevajo opravljanja vseh veščin, so le zaželeni. Ker sem se jih seveda tudi jaz želela osvojiti, sem se potrudila, da sem naredila, kolikor je oddelk dopuščal.

Z delom smo pričeli ob 9h. Začeli smo s raportom, nato smo odšli na vizito. Moja ekipa je bila odgovorna za približno 20 pacientov v 8 ali 9 bolniških sobah (v sobah sta 2 do 3 postelje) in za 3 paciente v intenzivni enoti. Vizita je trajala do uro in pol. Vsakega bolnika so vsak dan povprašali o počutju, spremembah, pregledali izvide, se pogovorili o morebitnih dvomih glede nadaljnega zdravljenja in obenem še razložili študentom in sekundarijki, kako je potekala operacija oz. kako načrtujejo operacijo, kaj pričakujejo in podobno. Časa za bolnike in študente je bilo vedno dovolj. Viziti je sledil še en hiter sestanek oz. bolj dogovor, kaj naj študentje naredimo. Delo je pomenilo anamneze in statusi pacientov ter manjši posegi (jemanje arterijske krvi, sodelovanje pri vstavljanju katetrov, venskih kanalov in podobno). Po delu na oddelku pa

Ob sredah popoldne je imela moja mentorica ambulanto, kjer smo se ji po razporedu pridružili tudi študentje. Ob vsakem pacientu je sledila razlaga, zadolženi pa smo tudi bili za nekaj papirniškega dela (napotnice ipd.).

Ob četrtkih so bile na sporedu velike operacije, kjer sem sodelovala kot 2. asistentka. Tudi tukaj delo ni poteklo pod pritiskom in je imel vedno vsaj 1 zdravnik dovolj časa, da mi je podrobno razložil potek in odgovoril na vsa vprašanja. Operaciji sta bili vedno dve, kar se je zavleklo v pozno popoldne. Ob petkih sem bila razporejena v malo operacijsko dvorano, kjer je moje delo oz. moja aktivnost odvisna od odgovornega zdravnika. Vsi so mi razložili, kar me je zanimalo, tudi pacienti so z veseljem sodelovali in kaj povedali, a praktično sem sodelovala le 2x. Ostalo je bilo omejeno na opazovanje. Študentje smo bili ocenjeni za sodelovanje in pripravljenost na vajah, za opravljanje izpita v Lizboni pa se nisem odločila.

Zaradi sistema kreditnih točk, ki zahteva 20 točk na semester, sem izbrala še anesteziologijo in plastično kirurgijo. Na oddelku plastike sem bila dodeljena specialistoma in specializantu, sodelovala sem v ambulanti za opekline in ambulanti za kirurgijo roke ter opazovala operacije.

Drug izbirni predmet je bila anesteziologija. Na vajah sem bila 2 tedna pri res izvrstni mentorici specialistki in njenih 2 specializantih. Sestavila je dvotedenski program, tako da sva najprej ponovili nekaj fiziologije in farmakologije, nato mi je ob pacientih razložila postopke, delovanje aparatur. Z njo sem bila na nekaj intervencijah (reanimacijah) na drugih oddelkih bolnišnice, na nevrokirurgiji in ginekoloških operacijah, na intenzivnem oddelku. Pacientom sem odvzemala arterijsko kri in kasneje z nekaj pomoči intubirala.

Kako do Lizbone

Preko Londona s katerim od nizkocenovnih prevoznikov, vendar je s prtljago za nekaj mesecev morda lažje z letalsko družbo, ki ne zaračuna vsakega preseženega kilograma. Direktno v Lizbono leti TAP Portugal iz Zagreba in Benetk, možnost je še Iberia iz Benetk preko Madrida. Poskusite na skyscanner.net ali STA Ljubljana.

Letališče v Lizboni je od centra oddaljeno 7 km. Taksi do centra stane približno 10 € (hkrati z doplačilom za prtljago). Pred letališko zgradbo je avtobusna postaja, kjer vsakih nekaj minut pelje avtobus do centra.

Stanovanje

Na spletni strani www.erasmuslisboa.com so vsakodnevne nove ponudbe za oddajo stanovanj oz. sob za erasmus študente. Sobo sem iskala konec decembra za februar in na vse poslane e-maile sem dobila odgovor najkasneje čez 2 dni. Večina študentov sicer pravi, da jim lastniki stanovanj na pošto niso odgovorili po več tednov.

Druga možnost so še dnevni časopisi in oglasne deske na univerzah.

Cena za sobo na mesec je 200 do 300 € + stroški. Stanovanja so (ob enaki ceni najemnine) v širokem razponu stanja. Od skoraj luksuznih do umazanih, nevdzdrževanih, ... Vsa, ki sem jih videla, so imela wireless internet, vso kuhinjsko in kopalniško opremo.

Odsvetujem najem stanovanja v predelih Martim Moniz in Intendente, ki sta znana ko nevarnejša predela centra, in na rdeči liniji metroja, kjer naj bilo včasih tudi nevarno, sicer pa je to novejši, blokovski predel, kjer Lizbona izgubi svoj šarm. Torej svetujem iskanje stanovanja v območju rumene in modre linije.

Kako v Lizboni

V mednarodni pisarni medicinske fakultete vsakega erasmus študenta pričaka paket z informacijami o mestu, sim kartica, zemljevid mesta, proge podzemne železnice in avtobusov ter formular za študentsko mesečno izkaznico za podzemno in avtobus. Izkaznico vam izdelajo na določenih metro postajah, za hitro izdelavo (1 dan) je doplačilo 10€, sicer traja 1 teden. Cena mesečne le za podzemno je 18€, hkrati z dnevnimi, nočnimi avtobusi in tramvajem pa 28€. Vozovnica je plastična kartica, napolnite je na avtomatu, na vsaki postaji jih je nekaj in vsi »govorijo« tudi angleško, francosko,...

Družabno življenje Erasmus študenta

Velika ESN (Erasmus student network) mreža ima svoj del tudi v Lizboni. Je ena izmed 2 domačih organizacij študentov, ki skrbita za informiranje, druženje, organizacijo izletov, filmskih večerov, zabav, športa za študente. Druga organizacija je Erasmuslisboa. Obe ponujata možnost tutorja, portugalskega študenta, ki posebej poskrbi za informiranje in integracijo 2 ali 3 tujih študentov. Sicer pa imata obe organizaciji spletno stran in vsaka svojo »mailing listo«, tako da so, vsi si tega želijo, obveščeni o dogajanju.

Universidade de Lisboa za svoje gostujoče študente ne organizira ničesar posebnega, druge univerze (v Lizboni jih je kar nekaj) organizirajo integracijo študentov, sestanke, skupne večerje, koncerte ipd.

Potovanja

Vlaki so po mojih izkušnjah točni, urejeni, hitri, cena s študentskim popustom primerljiva našim, priporočljivo je kupiti karto dan prej, lahko tudi preko interneta.

Tudi z avtobusom gre, vsi so klimatizirani, karte je bolje kupiti vnaprej, saj se zgodi, da so vsi sedeži rezervirani in je potrebno počakati na naslednjega. Rezervacija možna preko interneta.

Rent-a-car: več izposojevalnic, cene med njimi podobne. Avto lahko vozi oseba, starejša kot 21. let in z nekimi minimumom let opravljenega izpita (2 ali 3). Nekatere izposojevalnice so v nedeljo zaprte

Letališče je, kot že napisano iz mesta zelo lahko dostopno, iz letališča leti nekaj nizkocenovnih prevoznikov. Predvsem povezave s Španijo so poceni in pogoste.

Cene, dogajanje v Lizboni

Cene so v povprečju primerljive našim, hrana je cenejša, so pa storitve nekoliko dražje.

Dogajanje v Lizboni in okolici je pestro, potrebno je samo najti primerne spletni strani ali informacijske brošure, za obisk koncertov (kar nekaj tudi brezplačno), zanimivih predstav, kinoteke,... Veliko je zanimivih muzejev. Sicer pa je fascinanten tudi samo sprehod po centru mesta.

Šport: surfanje na valovih na bližnjih plažah (večina ima tudi šolo deskanja in izposojevalnico opreme), brezplačna izposoja koles v bližnjem Cascaisu, treking po 1h oddaljenih hribih,... Universidade de Lisboa in svojo dokaj veliko telovadnico (vsak dan je možnost skupinske vadbe v dopoldanskih in popoldanskih terminih), fitnes, bazen, igrišča za košarko, nogomet, tekaško stezo,..

Jezik

Vsekakor priporočljivo predznanje, zdravniki sicer govorijo angleško, vendar pride v poštev še komunikacija s pacienti.

Universidade de Lisboa organizira 60 urni tečaj v 3 stopnjah (razvrstijo glede na predhodni test) v obeh semestrih, pred 1 semestrom (avgusta) pa še intenzivni tečaj portugalščine. Ob prijavi je potrebno plačati kavcijo 50€, ki jo vrnejo, če ob 75% prisotnosti in opravljenem testu. Skupine so za tečaj jezika velike (18-20 študentov), vendar je bil tečaj vseeno učinkovit.

Erasmus izmenjava na nek način zahteva, da se znajdeš sam v tuji državi, na tuji univerzi, obenem imaš pa možnost pomoči, informiranja. Organizacija in iznajdljivost sta vseeno odvisni od posameznika, prineseta pa neprecenljive izkušnje za nadaljno življenje v domači državi ali kje drugje v tujini.

Že v Lizboni sem se zavedala pozitivnosti izmenjave (nekaj manjših slabih izkušenj sem res vzela le ko – izkušnje), sedaj po premisleku in času, preživetem doma, pa to lahko samo potrdim. Po nekaj tednih smo z novimi kolegi imeli ponovno srečanje v Lizboni, vsi smo se z veseljem vrnil, videli znane obraze in znane kraje. Priporočam.

Julija Germ

11. GREGOR NOVAK, 6.L Univerza Santiago de Compostela, ŠPANJA

Erasmus izmenjava – Santiago de Compostela

2. Semester (25. Februar – do začetek Julija)

Learning agreement:

- Kirurgija (16 kreditnih točk)
- Družinska medicina (14 kreditnih točk)
- Španščina (4 kreditne točke)

Vsebinsko poročilo:

Santiago de Compostela

Potem ko je propadla moja prva želja (Škotska), sem bil primoram izbrati alternativo. Španijo. Verjetno najbolj zaželjeno Erasmus deželo, polno sonca, plaž, morja, sangrije in še bi lahko naštevali. Vendar žal napaka.

Santiago de Compostela je najbolj deževno mesto Španije, kjer res nujno potrebuješ dežnik. Dežuje praktično vsak dan, navadno večkrat. Tega so se zavedali tudi v tamkajšni mednarodni pisarni in nam v paketu presenečenj podarili tudi anorak. London je v primerjavi z Santiagom kar nekakšna Saharca. Poleg tega je ta prestolnica Galicije mestece z največjem deležem študentov v Španiji (poleg Salamance in Granade), kar se odraža v dinamiki in vitalnosti mesta, doživi v vedno polnih lokalčkih na vsakem vogalu, v četrtkovih poznih druženjih v parkih in polnih diskotekah ter klubih.

Santiago je tudi prava krščanska Meka, saj se tukaj konča Camino de Santiago-najznamenitejša romarska pot in 3. najsvetejši kraj za kristjane. Središče je mogočna, z lišaji obraščena katedrala, okoli katere se razteza staro mestece. Zaprto za promet, v celoti zgrajeno v istem svetlečem kamnu, polno lokalčkov in restavracij, skritih ulic polnih mistike.

Santiago je tudi najboljša izbira, če imate radi morsko hrano. Ribišтво je v Galiciji ena glavnih gospodarskih dejavnosti in zato lahko za skromne pare res odlično gostiš. Hkrati Santiago velja za mesto z eno najnižjih stopnej kriminala v Španiji.

Začetki

Po standardnih (Erasmus) birokratskih zadevščinah sva z dr. Maršem spisala Learning agreement in ga poslala. V relativno kratkem času sem prejel odgovor, da sem sprejet. Tako sem se lotil logistike. Na žalost mi ni bila dodeljena nobena kontaktna oseba, tako da je bil moj edini kontakt z medicinske fakultete tamkajšnji Erasmus koordinator, ki ni bil ravno gostobeseden. Bolj obširne in jasne odgovore sem dobil od zaposlenih v tamkajšnji mednarodni pisarni. Povedali so mi, da naj ne skrbim in da bomo vse uredili, ko prispem. Tudi kar se tiče nastanitve. Na srečo je kolega poznal madžarskega medicinca, ki mi je pomagal z nasveti: predvsem naj s sabo vzamem dovolj toplih oblačil in dežnik. Kar se je izkazalo za izredno koristno.

Prevoz

Do Santiaga najceneje leti Ryanair, in sicer iz Londona, Barcelone in Frankfurt-Hahna. Kombinirane karte do Benetk, Trsta, Celovca ali Gradca se dobijo od 20 Euro dalje.

2. najugodnejša opcija je Vueling, ki leti iz Benetk preko Barcelone.

Nastanitev

Prvi teden sem bival penzionu s svojo sobo po 15 Euro na noč v samem srcu mesta. Poceni nastanitev ne manjka, saj morajo zadostiti vsem romarjem. Sledilo je iskanje sobe za naslednjih 5 mesecev.

Možnosti sta 2:

- Študentski domovi, za katere se pa moraš prijaviti že zelo zgodaj (v marcu v prejšnjem študijskem letu). Cena je primerljiva s privatnimi stanovanji.
- Deliti stanovanje z drugimi Erasmus študenti ali Španci. Za to se odloči večina. Samoumevno je, da vedno dobiš svojo sobo. Cene pa se gibljejo od 100 do 300 Eurov na mesec, večin pa plačuje med 140 in 190 Eurov. K čemur se prištejejo še stroški. Santiago ima gotovo eno najcenejših nastanitev v Španiji.

Ob pomoči farmacevtke, tudi Slovenke na Erazmusu, sem našel stanovanje za 160 Eurov + stroški v novem delu mesta. Delil sem ga z Italjanom in 2 Angležoma. Bilo je kar pestro in polno evropskih izkušenj ter gurmanskih užitek.

Španščina

Toplo priporočam znanje španščine, ker res skoraj nihče ne govori niti besede angleško. Pa naj gre za iskanje stanovanja, nakupe v trgovinah ali klinične vaje. Imajo gališki naglas, ki ni ravno močan, na drugi strani pa je pogost jezik Gallego, ki je nakakšna mešanica španščine in portugalščine. Je uradni jezik regije in vsi javni napisi jasno kažejo na to. Večina pa seveda zna tudi španščino, izjema so ruralna območja.

Po začetku semestra se piše razvrstitveni test, na podlagi katerega padeš v eno od skupin, ki ima tečaje španščine 2x-tedensko na filozofski fakulteti. Tečaj sestavlja 40 ur z mentorjem in 60 ur samostojnega dela doma in je brezplačen. Zanj dobiš dodatne 4 kreditne točke in certifikat. Imaš tudi možnost opravljati intenzivni tečaj v mesecu pred pričetkom semestra v istem obsegu.

Študijske obveznosti

V mednarodni pisarni so mi ob prihodu dali osnovne napotke/informacije ter še nedotaknjen Learning agreement. S slednjim sem šel do Erasmus koordinatorskega (znova obvezno znanje španščine), ki pa je bil glede izbora oddelkov res izredno ustrežljiv in mi je pustil proste roke.

Kirurgija

Polovico časa sem preživel na travmatološkem oddelku, polovico pa na nevrokirurgiji. Vaje seveda potekajo v španščini in na prste ene roke se prešteje kirurge, ki znajo kanček angleščine.

Na travmatologiji sem se držal razporeda vaj, ki je bil enak kot za njihove študente. Bolnišnični oddelki, mavčarna in predvsem operacijske dvorane. Koliko odneseš je odvisno predvsem od tvoje radovednosti. Več kot sprašuješ, več izveš. Španski študenti navadno samo opazujejo, a če prosiš mentorja, ti večkrat dovolijo obleči haljo in se preleviti v asistentata, ki na koncu zašije pacienta. Videl sem kar precej patologije in različnih načinov operacij.

Poudariti moram, da niso zelo natančni glede časa prihoda in odhoda. Je pa potrebno zbirati podpise od operaterjev, no, včasih zadostuje tudi kar od kakšne sestre. Med operacijami se okrepčaš v skupnih prostorih s kavico in žemljicami z marmelado.

Podobno so potekale vaje tudi pri nevrokirurgiji, kjer pa je bilo asistiranja manj. Imeli so širok nabor operacij; od vsaditve elektrod za Parkinsonovo bolezen in hidrocefalusa do anevrzem, krvavitav in tumorjev. V zadnjem tednu, ko so se operacije začele ponavljati, sem izkoristil priložnost in obiskal še vse druge operacijske dvorane kirurškega bloka. Tako da sem prisostvoval operacijam srca, vratu, abdominalnim, torakalnim, ORL...

Zdi se mi, da sem dobil precejšen pregled na kirurškem delu in obnašanju v operacijskem bloku. Je pa res, da ne smeš biti pasiven. Moraš sprašati, kaj te zanima, če lahko pomagaš. Odgovor je skoraj vedno pozitiven. Mnogi španski študenti so namreč povsem brezbržni in ždijo v kakem kotu operacijske sobe, čakajoč na podpis.

Družinska medicina

Začel sem na internističnem oddelku z raznovrstno patologijo, nato pa večji del časa preživel v ambulati zdravnika družinske medicine.

Sistem je zelo podoben našemu, tudi oprema in urejenost bolnišnic je primerljiva. Glede razkuževanja rok pa tega ne bi mogel trditi. Imajo mogoče eno razkužilo na oddelek, ki pa večino časa ostane povsem nedotaknjen. Tudi higiena ni njihova močna točka.

Na internističnem oddelku sem bil pod mentorico, ki je bila izredno glasna in zelo sproščena. Odnos do študentov in pacientov, ki ga res nisem vajen. Vedno sem bil s precejšno skupino študentov, kar je bilo zabavno, z malo prakse. Dnevi, ko sem bil sam, pa so bili na drugi strani zelo poučni s številnim pojasnjevanjem simptomov, znakov in laboratorijskih parametrov ter izvajanjem posegov (tudi intubacije).

Zdravnica družinske medicine me je vzela za svojo in res temeljito vse razlagala: od strokovnih vprašanj in birokratskih dolžnosti do lahkotnejših tem. Vedno sem lahko tudi sam pomagal pri posegih in se dejansko počutil koristnega. Tudi v španščini sem po 4 mesecih že precej napredoval, zato je pogovor s pacienti stekel bolj tekoče. Redno sem mentorico spremljal tudi na hišnih obiskih.

Študentsko življenje

Je v Santiago zelo prisotno in ga je mogoče res čutiti na vsakem koraku. Mesto ima namreč okoli 110 000 prebivalcev in od tega je kar 40 000 samo študentov. Univerza v Santiago daje velik poudarek evropski mobilnosti, zato je delež tujih študentov prav tako precejšen. Sicer pa obstajata 2 kampusa: severni in južni.

Zabav je ogromno. Navadno se začne v kakšnem privatnem stanovanju, nadaljuje z bari, lokali, diskoteke pa se odprejo po četri. Do jutra, ko se večina odpravi, kaj malega prigriznit. Lokalov in študentarije kar mrgoli. Mogoče sem edino malo pogrešal več skupnih Erasmus žurov. Je pa res, da znane ljudi hitro srečaš kamorkoli že greš, saj mesto ni ravno ogromno.

Veliko je tudi lokalov z živo glasbo: od tukajšnje keltske, preko brazilske do odličnega jazz-a.

Santiago pa zaradi obilice dežja ponuja tudi precej zelenja in parkov, kjer se mnogi posvečajo rekreaciji. Veliko je tudi telovadnic in fitnessov. Največji pa je tisti v univezitetnem kampusu, kamor zahaja tudi večina študentov.

V okolici Santiaga je precej plaž, ki sicer niso primerne za plavanje, prijetne pa za piknike in nastavljanje soncu. Tudi sicer je Galicija, kar zaželjena turistična destinacija s številnimi zanimivostmi.

Enako je Santiago tudi dobro prometno (letala, vlaki) povezan z večjimi španskimi in portugalskimi mesti, tako da so izleti v Madrid, Barcelono, Portu zelo dostopni.

Santiago vsekakor priporočam tistemu, ki se rad zabava, ki zna špansko, ki rad dobro je, ki ne mara ogromnih mest (tukaj se večinoma le hodi) in ki ga preveč ne moti dež. Meni je bilo res fajn.

Gregor Novak, 6. letnik

12. VANE SAVINEK, 6.L Univerza La Laguna, Tenerife ŠPANIJA

Poročilo o ERASMUS izmenjavi na univerzi v La Laguni v Španiji – VANE SAVINEK

Prihod, nastanitev in odhod

Kljub temu, da sem se originalno prijavil na trimesečno izmenjavo (od novembra do januarja, torej prvi semester), je moja izmenjava trajala par dni več kot štiri mesece in pol. Vzrok temu so bile študijske obveznosti – zgodnejši začetek prvih vaj ter izpit, ki sem ga imel še v februarju, in lastno podaljšanje obiska otoka zaradi karnevalov, ki so se odvijali konec februarja. Na Tenerife sem priletel v nedeljo 12.10.2008 in se začasno nastanil pri slovenski kolegici, ki je prav tako opravljala Erasmus na Kanarskih otokih, ter si aktivno začel iskati stanovanje oziroma študentsko sobo. Kakor vsi ostali tuji študentje, sem si tudi jaz pomagal z pregledovanjem oglasov na internetu, prebiranjem oglasov na oglasnih tablah po fakultetah in na oglasnih mestih (telefonskih govorilnicah) po centru mesta. Po mnogih preklicanih številkah in obiskanih stanovanjih sem na koncu le uspel najti stanovanje oziroma sobo v študentskem apartmaju v centru univezitetnega mesteca La Laguna, ki je situirano na severno vzhodnem delu otoka. Mesto ima okoli 100.000 prebivalcev in je izrazito turistično in študentsko. Z glavnim mestom Tenerifov, Santa Cruzom, je povezano z tramvajem. V stanovanju nas je stanovalo 5 študentov, jaz, Italijan, dve Nemki ter Španec z otoka Gran Canaria. Za sobo brez stroškov sem na mesec plačeval 210 evrov, kar je bilo malo več kot povprečje, ki so ga plačevali drugi Erasmus študentje po mestu. V stanovanju sem imel lastno sobo in sem v njem ostal do konca izmenjave. Po vseh opravljenih študijskih in administrativnih obveznostih, ki so se zaključile nekje sredi februarja, sem na otoku ostal še dva tedna dlje. S Tenerifov sem odletel 1.3.2009.

Vpis in fakulteta

Prvi teden sem urejeval papirje in dolžnosti na tamkajšnji mednarodni pisarni in se srečal z lokalnim medicinskim koordinatorjem prof. Marrerom. Koordinator je sicer zelo prijazen a sem dobil vtis, da misli, da tuj študent kar vse že pozna in ve kako in kaj mora še vse urediti, tako da sem kar malo grobo pristal v kolesju fakultetne administracije, vpisa in organizacije vaj. Za vpis sem namreč imel le 2 dni časa, to pa pomeni, da so se na referatu drenjali tudi vsi drugi študentje te fakultete, ki se še niso vpisali. Vpis sam poteka po principu »kdor prvi pride, prvi melje« oz. »kdor je glasnejši, bo prej na vrsti«, tako da sem imel kar nekaj problemov preden sem se vpisal, še posebej zato, ker na začetku španščine še nisem znal tako dobro. Prof. Marrero je sicer zelo potrpežljiv in prijateljski, za vsakega študenta (in ni jih malo, saj on koordinira tako Erasmus študente, kakor tudi njihove nacionalne

študente na izmenjavi) si vzame čas. Dobil sem občutek, da svoje delo opravlja zelo uspešno in se za tuje študente potruji.

Medicinska fakulteta je situirana zraven glavne univerzitetne bolnice. Kakor na naši fakulteti imajo tudi v La Laguni 6 letni študij medicine. V grobem se študij, kakor pri nas, deli v predklinični del – torej prva tri leta, in klinični del – druga tri leta študija. Vsak predmet, ki sestoji tudi z praktičnega dela, ima, kakor pri nas tudi (neobvezna) predavanja. Predavanja so bila v španščini in pač niso nič posebnega, na čase celo dolgočasna. Dobra stran predavanj je bilo to, da so tamkajšnji študentje bili organizirani tako, da se vsako predavanje menjajo in delajo zapiske in vse naknadno uredijo, tako da si to lahko kasneje fotokopiraš in je pač osnovna »literatura« za izpite. Knjižnica je bila za študente zastonj, dostop do literature pa dober.

Vaje in izpiti

Na Erasmus izmenjavo sem šel opravljat vaje (predmet) iz kirurgije, zato sem si tudi izbral vse tiste njihove prvosemestralne predmete, ki so imeli kot praktičen del kakršnekoli kirurške vaje. Vpisane sem imel 4 predmete – urologijo, nevrokirurgijo, gastrointestinalno kirurgijo ter travmatologijo in ortopedijo, ki sta pri njih združena v en predmet. Udeležbo pri vajah sem si moral urediti sam, kar pomeni, da sem moral poiskati koordinatorja urnikov in skupin vsakih vaj posebej in se s pomočjo njega prijaviti v skupino in uskladiti urnike. Prve sem imel vaje iz nevrokirurgije, ki so se mi začele že drugi teden, torej konec oktobra in trajale dva tedna od ponedeljka do petka. Dvakrat tedensko so bila tudi popoldanska predavanja. Vaje so bile dopoldanske in so sestavljale tri dele, ambulanto, oddelek in operacijsko dvorano, med katerimi si iz dneva v dan krožil in zbiral podpise mentorjev. V skupini nas je bilo 5 študentov od katerih sem bil jaz edini tujec. Ambulantne vaje so bile po večini dolgočasne, dva študenta sva sedela ob zdravniku, ki je sprejemal in pregledoval paciente. Redkokdaj si je kateri od mentorjev vzel čas in kakšno zadevo podrobneje razložil (seveda vse v španščini) ali pa pustil, da smo študentje opravili del telesnega pregleda – velika večina primerov je šlo za kilo intervertebralnega diska s prisotnimi težavami. Na oddelku je študent sledil mentorju iz sobe v sobo, kjer je ob postelji z njim obiskal paciente. V operacijski sobi je prav tako imel študent bolj pasivno vlogo, saj je šlo za komplicirane nevrokirurške operacije – največkrat za kakšen epiduralni hematom ali odstranitev cerebralnega tumorja. Nad vajami nevrokirurgije nisem bil navdušen, saj so bile po mojem okusu prepasivne, čeprav sem razumel, da je s strani učiteljev težko ali celo nemogoče aktivno vključiti študenta. Poleg tega pa tudi španski študentje niso kazali neke pretirane zainteresiranosti in so pač opravljali obveznosti »po liniji najmanjšega upora« (največkrat, kakor če bi pač prisostvoval pri vajah na naši fakulteti). Za temi vajami so se mi začele vaje travmatologije in ortopedije. Prvi dan vaj nas je bilo v skupini okoli 10, tako da je enemu izmed nas predstojnik ponudil opravljanje vaj v eni izmed drugih bolnišnic in za to sem se javil jaz. Vaje sem tako opravljal samo še z eno drugo študentko v eni izmed privatnih bolnišnic pod mentorstvom prof. Massieua. Trajale so dva tedna in sicer več ali manj v operacijskih dvoranah. En dan sicer tudi v ambulanti, en dan zjutraj na viziti in en dan v laboratoriju, kjer smo se vsi študentje originalne skupine pod mentorstvom predstojnika učili šivati na koži piščanca in montirati mavec ter delati obveze. Vaje v operacijskih sobah so bile bolj ortopedske – kolčna proteza, kolenska proteza, artroskopije, Dupuytrenova bolezen itd. Zdravniki so bili zelo prijazni in poučni in so študenta velikokrat poklicali za asistenco pri operaciji, tako da sem pri teh vajah relativno aktivno sodeloval in asistiral pri različnih posegih in operacijah. Predavanja so bila trikrat tedensko. Kot zadnje vaje sem imel vaje iz gastrointestinalne kirurgije, ki pa so trajale 4 tedne in sem jih imel še v tretji bolnici. Sestavljene so bile tako kot prejšnje iz ambulante, oddelka in operacij poleg tega pa so imela tudi intenzivne jutranje simpozije, kjer se je poročalo z dežurstev. Nad oddelkom nisem bil pretirano navdušen, čeprav sem enkrat imel za mentorja enega zelo prijaznega in poučnega zdravnika, ki si je vzel čas, se potrudil in me naučil veliko v zvezi z telesnim pregledom in oceno pacienta. Ambulantne vaje so bile na boljšem nivoju kot tiste pri nevrokirurgiji. Z zdravnikom si bil v ambulanti sam in na splošno so ti bili bolj pripravljeni razlagati in ti pustiti pomagati pri pregledu in ambulantskih posegih. Največkrat je sicer šlo za ponoven pregled po operaciji, videl si pa lahko tudi hemoroide, fistule, stome itd. Operacijska dvorana, ker sem se tudi največkrat zadrževal, je bila prav tako na nivoju. Ko ni bilo razpisanega nobenega rezidenta so te zdravniki z veseljem poklicali na pomoč pri operaciji, tako da sem spet velikokrat aktivno pomagal – od ileostom pa do radikalnih resekcij debelega črevesa. Pri travmatologiji/ortopediji in pa gastrointestinalna kirurgija si moral kot študent opraviti tudi par dežurstev. Ta so zagledala tako, da si sledil in pomagal

specializantu, ki je bil določen dan popoldan razpisan za dežurstvo. Pri obeh predmetih si se tako premikal med oddelkom, operacijsko sobo in urgenco. Urologije na koncu nisem opravljal, saj so se mi na žalost vaje tega predmeta križale z vajami iz travmatologije/ortopedije.

Izpiti prvega semestra so bili konec januarja in začetek februarja. Prvi moj izpit je bil 17.1.2009 in sicer nevrokirurgija, ki je bil pisni. Sestavljen je bil iz treh delov in sicer »multiple choice questions«, prepoznavna slik in treh mini esejev. Pisal sem ga 8.6. Izpit iz gastrointestinalne kirurgije sem padel. Po lastni krivdi sem imel ustni izpit, saj je originalen pisni celoten tipa »mini esej«, kar pa mi v španščini ni ležalo, tako da sem profesorja prosil, če lahko izpit opravljam ustno. Na koncu ni bil zadovoljen ne z mojim znanjem, ne z mojo španščino. Zadnji izpit, torej travmatologija/ortopedija pa je bil že v osnovi usten. Dobil si tri različna vprašanja in odgovarjal pred dvema profesorjema. Ocenjen sem bil z 9.9. Izpit sem imel 6.2.2009 tako da je temu sledila le še dolgotrajna papirna administracija in zbiranje raznoraznih podpisov.

Socialno življenje in osebni vtisi

Izmenjava na Kanarskih otokih ni takšna, kakor si jo v prvem trenutku predstavlja človek, ko mu nekdo omeni Kanarske otoke. Nastanjeni smo namreč študentje bili v La Laguni, ki je višinsko malo višje kot druga mesta in skoraj tik za gorovjem Tenerifov, kar pomeni, da je večino časa deževalo ali pa bilo oblačno. Temperature so na jugu otoka resda bile za naše navade nadpovprečno visoke – lahko si se mirne duše kopal v morju, medtem ko je malo bolj severno bilo dokaj mrzlo, še posebej to zimo, ki naj bi bila najbolj mrzla v zadnjih 35 letih. Socialno življenje in študentsko druženje in spoznavanje je bilo aktivno in dobro organizirano. Če bi sedaj imel možnost ponovne odločitve o destinaciji, poteku, trajanju in izkupičku izmenjave, bi se odločil popolnoma enako.

Vane Savinek, Ljubljana, 9.3.2009

13. NINA MILENKOVIČ, 5.L Karlova Univerza, Praga ČEŠKA

Poročilo o Erasmus izmenjavi

Moja študijska izmenjava je potekala od 17.3. do 19.6.2009, in sicer sem gostovala na Prvi medicinski fakulteti Karlove univerze v Pragi . V tem času sem opravila 6-tedenski sklop kirurgije in 4-tedenski sklop ginekologije in porodništva. Študijske obveznosti sem opravljala skupaj s študenti 6. letnika angleške paralelke, kar pomeni, da je moj študij potekal v manjši skupini študentov iz celega sveta in večinoma v angleškem jeziku.

Že pred odhodom sem veliko komunicirala s fakulteto, ne toliko s samim Erasmus koordinatorjem, prof. Pokornym, kot s predstavnico na Oddelku za mednarodne odnose, ga. Jano Netoličko. Le-ta si je vzela veliko časa in me redno obveščala o vseh administrativnih obveznostih, ki sem jih morala urediti pred in po prihodu. Dala mi je tudi veliko praktičnih napotkov. Univerza mi je tudi uredila bivališče, in sicer v njihovem študentskem kompleksu Hostivar, kjer smo bili nastanjeni Erasmus študenti in vsi ostali tuji študenti. Omogočili so mi tudi nakup študentske vozovnice za javni promet ter nakup ISIC kartice, s katero sem pridobila pravico do subvencionirane prehrane v študentskih menzah ter razne druge ugodnosti. Ves čas izmenjave sem imela možnost udeležbe na raznih prireditvah, delavnicah, seminarjih, izletih, ogledih, kulturnih predstavah, itd., ki jih je organizirala Univerza za Erasmus študente bodisi zastoj bodisi za nizko študentom primerno ceno. Ob koncu študija pa je Karlova univerza vsem svojim tujim študentom povrnila delež stroškov za bivanje v obliki nakazila, ki je pokrilo en mesec bivanja v študentskem domu.

Prihod in nastanitev pa so mi olajšali tudi študenti medicine iz Študentske Erasmus pisarne, ki so mi dodelili kontaktno osebo, ki me je pričakala na železniški postaji. Ta oseba mi je tudi pomagala najti študentski dom, urediti vse obveznosti na fakulteti, kupiti ISIC kartico, itd. Študenti iz te pisarne so se potrudili tudi za različne prostočasne aktivnosti za Erasmus študente medicine, katerih smo se lahko udeležili zastoj (npr. drsanje, ogled Prage in njenih stolpov, obisk astronomskega observatorija). To pa je bil na žalost tudi edini stik z domačimi, češkimi študenti medicine.

Na splošno ocenjujem, da so se na Univerzi in fakulteti zelo potrudili, saj je vse potekalo gladko in nisem imela občutka, da ne bi vedeli zame (kot se je zgodilo kolegom, ki so šli v nekatere druge države in česar sem se potihoma bala pred odhodom). V času izmenjave tudi nisem imela nobenih posebnih težav. Veliko je bilo možnosti tudi za obštudijske dejavnosti, kjer smo se študenti spoznavali, odkrivali razlike in podobnosti vseh držav EU, navezali stike, ki bodo omogočili še večjo mobilnost tudi kasneje po študiju. Že sama menjava okolja je name delovala dobro, saj je življenje v Pragi precej drugačno kot v Ljubljani. Izmenjava pa mi je dala tudi možnost primerjave študija pri nas in v Pragi. Razlike so. In sedaj bolj cenim stvari, ki so pri nas dobro urejene, vidim pa tudi, da bi lahko nekatere stvari izboljšali. Vsekakor mi je Erasmus izmenjava razširila obzorje v več pogledih!

Nina Milenković

14. KAJA JAMŠEK, 5.L Univerza Masaryk, Brno ČEŠKA

POROČILO O POTEKU ERAZMUS IZMENJAVE

Masarykova univerza, Brno, Češka republika

V Brno sem prišla 6. septembra, saj se študijsko leto na Masarykovi univerzi začne že 15. septembra. V prvem tednu so nas prijazno sprejeli in zaposlili študentje, ki sodelujejo v ISC (International student club), organizaciji, ki skrbi, da tujim študentom nikoli ni dolgčas. Tako smo v prvem tednu spoznavali češke značilnosti in kulturo, poleg tega pa še vse evropske (in tudi mnogo neevropskih) kulture, saj vsi Erasmus študenti živimo v istem študentskem domu.

Začetek na Masarykovi univerzi je bil malce težji kot smo pričakovali, saj je bilo potrebno urediti precej neprijetne birokracije preko izredno nepreglednih in nepraktičnih računalniških sistemov. Preko začetnih težav z birokracijo nam je več kot prijazno pomagala ga. Marcela Dibelkova (koordinatorka Erasmus izmenjav na Masarykovi univerzi). Tudi ga. Marketa Neckařova (koordinatorka Erasmus izmenjav za medicinsko fakulteto) je zelo potrpežljivo pomagala razvozlati vse birokratske težave z prijavljanjem na bloke vaj in predavanja. Problem je namreč v tem, da Masarykova in Ljubljanska medicinska fakulteta nimata enakega kurikuluma, tako da v Brnu obiskujem predmete iz 4. in 5. letnika. Tako sem porabila kar nekaj časa, da sem našla sprejemljivo rešitev brez prekrivanja vaj in predavanj. Poleg tega pa sem naletela na probleme tudi s priznavanjem predmetov na Ljubljanski univerzi, saj se število kreditnih točk pridobljenih na Masarykovi univerzi pogosto ne ujema s predpisanimi na Ljubljanski univerzi.

Pouk na medicinski fakulteti Masarykove univerze poteka podobno kot na Ljubljanski univerzi. Dopoldneve zapolnjujejo različni bloki vaj, popoldnevi so rezervirani za predavanja. Vaje in predavanja potekajo v angleškem jeziku, njihova kvaliteta pa je tako kot v Ljubljani povezana z angažiranostjo predavatelja. Nekateri se res potrudijo, tako da so vaje izredno zanimive. Poleg tega je velikega pomena tudi, če pokažeš posebno zanimanje. Profesorji praviloma na koncu predavanj/vaj ponudijo svoj kontakt in tako se lahko z njimi zмениš za dodatne vaje v ambulanti/operacijski dvorani ... Tako sem na primer imela priložnost izven običajnega urnika asistirati pri biopsiji možganskega tumorja ter laparoskopski operaciji endometriotičnega jajčnika, poleg tega pa sem si lahko ogledala še nekaj precej zanimivih operacij. Kirurgi večinoma govorijo angleško in so pripravljeni odgovarjati na vprašanja povezana z operacijami, medtem ko smo se s sestrami večinoma sporazumevali v mešanici češčine, slovenščine, angleščine ter govornice telesa. Na splošno pa češčina ni toliko različna od slovenščine, da se ne bi dalo razbrati vsaj glavne teme pogovora, tako da tudi sporazumevanje s ljudmi, ki na znajo angleščine, ni nemogoče. Na splošno bi vaje ocenila kot dobre, predavatelj pa kot prijazen in pripravljen podajati svoje znanje, če le pokažeš nekaj zanimanja.

Moja osebna izkušnja izmenjave v Brnu je bila več kot pozitivna. Zaradi ljudi iz vseh koncev sveta (poleg Erasmus študentov je tukaj še precej študentov preko drugih programov mobilnosti) je

študentsko življenje zelo pestro. Poleg vseh mogočih zabav je ISC organiziral še celo paleto obštidjskih dejavnosti – razne izlete, ekskurzije, ogleda filmov ... Poleg tega pa smo še sami študenti našli vedno nove načine za druženje – kar nam je bilo zelo olajšano zaradi dejstva, da smo skoraj vsi Erazmovci živeli v istem študentskem domu – tako smo se vedno počutili 'doma', saj smo bili med sebi enakimi – sicer pa sem opazila, da so Čehi na splošno precej rezervirani do tujcev, zaposleni v storitvah (trgovci, natakariji, prodajalci ...) pa imajo mnogokrat katastrofalen odnos do ne-češko govorečih (imeli smo kar nekaj slabih izkušenj). Sicer pa sem imela z Čehi, ki sem jih bolj spoznala, same pozitivne izkušnje in so se izkazali za izredno prijazne. Presenetilo me je edino to, da veliko mladih ne govori angleščine, kar je ovira pri sporazumevanju. Starejše generacije večinoma ne govorijo angleško, tako da sporazumevanje oteženo (a ne nemogoče). Nobenih težav s sporazumevanjem pa nismo imeli v skupini študentov medicine – Erasmus študenti smo se priključili angleško govoreči skupini študentov medicine (na Masarykovi univerzi imajo celo medicinsko fakulteto (vseh 6 letnikov) za ne-Erasmus študente v angleškem jeziku). Študenti 4. in 5. letnika so se izkazali za prave kolege in super ljudi, ki so bili vedno pripravljene priskočiti na pomoč z informacijami glede vaj, izpitov ... Zaradi manjše skupine (redno nas je hodilo na vaje okoli 10 študentov) je bilo tudi ozračje na vajah precej bolj 'domače' in študenti bolj povezani med seboj – kar je vsekakor doprineslo v izredno pozitivni izkušnji izmenjave.

V Brnu sem opravljala vaje in izpit iz klinične onkologije, ginekologije in porodništva, stomatologije, ORL in oftalmologije. Poleg tega sem opravila še vaje iz kirurgije, sodne medicine in ortopedije. Glede priznavanja sem kontaktirala predstojnike kateder in razen ortopedije nisem imela večjih problemov s priznavanjem.

OPIS VAJ IN IZPITOV

KIRURGIJA

Vaje so bile žal v večini organizirane kot predavanja (primerljivo predavanjem v 4. letniku), precej manj pa smo imeli praktičnih kliničnih vaj, kjer smo večinoma z mentorjem pregledovali paciente, odstranjevali šive in previjali rane. Nekaj ur pa smo preživeli v 'kirurški vajalnici', kjer smo se na modelih učili šivati, vstavljati žilne in urinske katetre, se preizkusili v laparoskopskih tehnikah ... Na splošno bi vaje iz kirurgije ocenila kot dobre, a s primanjkljajem pridobivanja praktičnih izkušenj.

KLINIČNA ONKOLOGIJA

Vaje sem zaradi prekrivanja vaj angleške skupine z drugimi vajami obiskovala skupaj s češkimi študenti. Z razumevanjem nisem imela večjih težav. Vaje so bile v večini sestavljene iz različnih predavanj (ki pa tudi češkim študentom niso bila preveč zanimiva) – vaje bi ocenila kot slabe in nezanimive. Izpit je bil ustni, vsak študent je dobil eno vprašanje iz splošne in eno iz specialne onkologije (seznam vprašanj je bil predhodno znan).

GINEKOLOGIJA IN PORODNIŠTVO

Vaje so bile sestavljene iz praktičnega dela, kjer smo bili vsak dan razporejeni na drugem oddelku (ginekološka ambulanta, onkološki oddelek, porodni oddelek, operacijske dvorane, reproduktivna medicina ...) ter teoretičnega dela. Tekom našega kroženja smo izpolnjevali tako imenovani logbook, kjer smo beležili postopke, pri katerih smo sodelovali, operacije, ki smo si jih ogledali ... Za opravljane vaje je bilo treba doseči 85 % izpolnjen logbook. Pri teoretičnem delu smo večinoma poslušali predavanja, poleg tega pa smo študenti izdelali tudi vsak po dva seminarja (enega v zimskem in enega v poletnem semestru – v mojem primeru CIN ter Endometrioza), ki smo jih predstavili kolegom.

Izpit je bil ustni, sestavljen iz treh vprašanj iz seznama vprašanj za državni izpit (state exam) iz ginekologije in porodništva v Češki republiki.

OTORINOLARINGOLOGIJA

Vaje iz ORL so bile ene mojih najljubših, vsekakor pa zelo kvalitetno organizirane. Sestavljene so bile iz dveh delov - najprej smo imeli teoretični uvod, kjer so nam predstavili teoretične in praktične osnove bolezni. Kasneje pa je sledil praktični del v ambulanti ali v operacijski dvorani. Vsekakor mi je bilo nadvse všeč, da smo lahko asistrali na operacijah ter da so se nam zdravniki zaradi majhnega števila študentov res posvetili. Tako sem lahko asistrala na izredno zanimivi operaciji odstranitve karcinoma ustnice, kjer je bilo treba zaradi obsežnosti tumorja odstraniti skoraj pol obraza – kirurg pa

nam je ob tem razkazal še celotno anatomijo grla in žrela ter nam povedal ogromno zanimivih podatkov o podobnih operacijah.

Izpit je bil sestavljen iz praktičnega dela (pregled pacientke po op. tonzil in postavitev diagnoze, razpravljanje o pacientkini bolezni ter se dve vprašanji iz preglednih tehnik in diagnostike – otoakusticne emisije in timpanometrija) ter iz ustnega dela (tri vprašanja iz zbirke predpisanih vprašanj – tinitus, tumorji orbite, tumorji larinxa in esofagusa).

OFTALMOLOGIJA

Vaje iz oftalmologije so bile zelo kvalitetno organizirane. Sestavljene so bile iz dveh delov – zjutraj smo najprej imeli teoretični uvod, kjer so nam predstavili teoretične in praktične osnove bolezni. Kasneje pa je sledil praktični del, kjer smo se ob pregledovanju pacientov z boleznijo, ki smo jo obravnavali v teoretičnem delu, učili uporabljati oftalmološke instrumente. Vaje so trajale en teden in pol (torej 8 dni).

Izpit je bil sestavljen iz praktičnega dela (pregled pacienta in postavitev diagnoze, razpravljanje o pacientovi bolezni ter se dve vprašanji iz preglednih tehnik in diagnostike) ter iz ustnega dela (tri vprašanja iz zbirke predpisanih vprašanj).

ORTOPEDIJA

Vaje so bile sestavljene iz teoretičnega in praktičnega dela. Z mentorjem smo vsak dan naredili vizito, kjer smo pregledali ogromno pacientov ter se učili narediti ortopedski status.

Kaja Jamšek

Študentka 5. letnika

15. MANCA PODJED, 5.L Karlova Univerza , Praga ČEŠKA

KONČNO POROČILO O ERASMUS IZMENJAVI 2008/09

1.MEDICINSKA FAKULTETA, KARLOVA UNIVERZA, PRAGA, ČEŠKA REPUBLIKA

Predhodne priprave ne erasmus izmenjavo, ki sledijo prijavi na željeno mesto, morebitnem razgovoru s koordinatorjem,... vključujejo dogovor s predstojnikom katedre, za vsak predmet posebej. Željeno je posredovati podatke o poteku pouka na izbrani fakulteti (temah, številu ur predavanj, vaj, seminarjev, št. študentov in mentorjev na skupino, število ur vaj ob bolnikovi postelji itd., zavisi tudi od zanimanja predstojnikov, nekateri želijo imeti več informacij, drugi manj...Sledi podpis Erasmus listine, s katero uveljavljamo priznavanje opravljenih obveznosti –vaj, izpitov. Predpriprave v zvezi s posameznim predmetom se tako zaključijo. Kasneje ob morebitnih spremembah po potrebi kontaktiramo predstojnika/profesorja. Načeloma se vse da urediti po elektronski pošti in faxu.

Kako do informacij? Ker je bila letos prvič možna prijava na Erasmus izmenjavo na naši fakulteti, ni bilo na voljo nobenih informacij, izkušenj predhodnikov s preteklih izmenjav, zato sem večino oz. vse informacije poiskala sama.

Za začetek si osnovne podatke lahko ogledamo na internetni strani Karlove univerze in 1.Medicinske fakultete. Tam najdemo vse od roka za oddajo dokumentov, do urnikov, povezav do kateder, opise predmetov, pod ikono Erasmus infoPack najdemo precej uporabnih stvari..

V opozorilo, urniki, so morda nekoliko nejasni, vsaj zato, ker smo iz Ljubljane navajeni predavanj skozi vse leto in vaje posebej, tu pa je pouk potekal v blokih. Na urnikih so torej označene skupine English Parallel A1, A2 in A3 in to so bloki predmeta. S sestavljanjem študijskega sporazuma (Learning Agreementa) sem imela sprva nekaj težav, ker sem poskušala uskladiti predmete doma in na gostujoči univerzi, kar se je kasneje izkazalo za jalovo početje. Brez kakršnegakoli opozorila, se je urnik spremenil 2 tedna pred pričetkom študijskega leta tako, da po novem ne bi mogla opraviti skoraj polovice načrtovanih predmetov. Sledilo je nekaj nejevolje, ker je to pomenilo spet vse od začetka: dogovarjanje s profesorji doma, pošiljanje e-pošte, iskanje podatkov o predmetih, itd., vendar nam je bila v veliko pomoč gđč. Jana Netolicka, ki je v Pragi urejala Erasmus zadeve. Ker so imeli preglavice s spremembo tudi ostali študentje, je bilo lažje najti rešitev, narediti skupine in prilagoditi urnike,tako da smo vse zaplete kmalu rešili. S profesorji smo se dogovorili za pouk v manjših skupinah ali v popoldanskem času in rešili problem. Samo brez panike!

Nazaj k iskanju informacij. Prva možnost je bila zagotovo internet, z malo brskanja sem odkrila še spletno stran Wet paint, ki je kot nekakšno Medeno srce angleške paralelke. English parallel je oddelek na 1. Medicinski fakulteti, kjer pouk poteka v angleškem jeziku. Razdeljen je na 3 skupine, kar razberemo že iz urnikov (A1,A2,A3). V angleški paralelki je bilo v 6. letniku okvirno 40 študentov. Erasmus študentov nas je bilo v prvem semestru nekje 70 (vsi letniki skupaj), od vse povsod: predvsem Nemci, Francozi, Poljaki, Portugalci, Španci, Nizozemci, Grki, Italijani, Bolgari, tudi Skandinavci, Bolgari in pa seveda mi Slovenci. V angleški paralelki prav tako študentje od vse povsod, predvsem iz VB, Švedsi, Grki, Ciperčani, Američani, Pakistanci, tudi iz Botswane, itd.

Na internetu sem našla poročila slovenskih študentov iz drugih fakultet, npr. EF, FS, ki so mi dala okvirno sliko, kako naj bi izmenjava na češkem izgledala. Informacije o možnostih nastanitve, o profesorskem znanju angleščine, pripravljenosti študentskih/fakultetnih organov/organizacij za pomoč pri urejanju študentskih zadev, transport, prehrana, družabno življenje, itd.

Na podlagi teh informacij in dejstva, da ima Karlova univerza nenazadnje več stoletno tradicijo in dober sloves, širok spekter študijskih programov, ki privabljajo študente iz celega sveta, se mi je zdelo, da bi morala biti tudi 1. Medicinska fakulteta dobra izbira.

Pouk. Ker naj bi se v oktobru vpisala v 5. letnik medicine, sem izbirala predmete iz 5. Letnika v Ljubljani. V Pragi je bilo možno kombinirati predmete iz različnih letnikov, le da se urniki niso prekrivali. Tako sem opravljala nekatere predmete iz 4., druge iz 5. ali 6. Letnika. Opravila sem vaje skoraj vseh predmetov, razen sodne medicine, fizikalne rehabilitacije in ortopedije. Po dogovoru lahko vaje doma opraviš tudi naslednje leto (npr. FRM) ali pa se vmes vrneš domov.

Pouk-predavanja in vaje potekajo v angleškem jeziku. Nekateri predavatelji bolj obvladajo jezik kot drugi, načeloma so se mi zdela predavanja in vaje dobra. Pri jemanju anamneze nam je pomagal mentor, študentje angleške paralelke, ki so znali češko, če je bila možnost so nam priskrbeli paciente, ki so znali govoriti angleški ali nemški jezik. Meni je bila slovenščina nemalokrat precej v pomoč, ker je podobna češčini. Tako smo dobili kar največ podatkov o pacientu, ostalo smo predebatirali z mentorjem, ko smo zaključili s pregledom pacienta.

V prvem semestru sem začela s Stomatologijo, potem je sledila Oftalmologija, ORL in dva izbirna predmeta Interpretacija EKG pri vadbi in v mirovanju ter Pravo in medicina.

Pri stomatologiji smo imeli en teden predavanj, približno 3, 4 ure na dan. Nekateri predavatelji so bili boljši, nekateri slabši, tako v znanju angleščine, kot samem načinu predavanja, dva pa sta bila zares dobra.

Blok Oftalmologije je trajal 2 tedna, približno 4 ure dnevno, s kombinacijo predavanj in praktičnega pouka, kjer smo se razdelili na skupine po 5, 6 študentov z enim ali 2 mentorjema. Praktični pouk je potekal v obliki sprejema pacienta, mentorja sta nam zraven razlagala ali prevajala pacientovo anamnezo. Potem smo imeli še preiskovalne metode in smo vadili študentje med seboj. Takoj po koncu bloka smo lahko opravili izpit.

Podobno je pouk potekal pri ORL, na izbiro smo imeli tudi prisostvovanje pri operaciji (jaz sem opazovala tiroidektomijo in sem in tja pridržala kak šiv ali kaj podobnega). Poleg tega sem nekaj ur preživela v ambulanti za nos in ušesa. Obakrat so mi zdravniki rade volje obrazložili pacientovo stanje, bolezen in terapijo. Konkretno sta bila to mlada zdravnica in specializant, oba v dobri angleščini. Tudi tu smo preiskavo pacienta vadili študentje med seboj, razdeljeni v skupinice po 3.

Pri EKG izbirnem predmetu smo imeli predavatelja športne medicine. Na voljo je bil še pouk o športni prehrani (Complex nutrition of sportsmen and non-sportsmen and sports performance) in še nekaterih športnih temah. Zelo sem bila navdušena nad Pravom in medicino, ker na naši fakulteti tega predmeta ni in se mi zdi zelo zanimiv. Tudi nosilec predmeta je bil odličen predavatelj, Američan, pravnik. Pri predmetu sem opravila prezentacijo enega sodnega primera, povezanega z zdravniško malomarnostjo in še ustni izpit.

Ginekologijo in porodništvo sem opravljala izven rednega urnika, zato je bil program nekoliko prilagojen. Blok je bil razdeljen na 4 dele. 1 teden v ambulanti za ultrasonografijo, potem mala in velika operacijska dvorana in porodne sobe. V skupini sva bili 2 študentki in tako so vaje potekale bolj fleksibilno in lažje postavljaj vprašanja itd..

Blok pediatrije je potekal 7 tednov. Zjutraj so se začeli seminarji, potem smo se po skupinah razkropili po oddelkih. V grobem smo bili razdeljeni na 5 skupin in znotraj skupine približno po 2 študenta na pacienta, po možnosti tako, da je vsaj nekdo znal češki jezik ali pa smo dobili male

paciente, ki so znali angleško ali pa so bili v pomoč njihovi starši. Zaključili smo s predstavitvijo pacienta (case reportom) in ustnim izpitom..

Blok medicine dela je potekal en teden. Zopet predavanja in potem vaje na oddleku. V Pragi imajo oddelek za poklicne bolezni. Pregledovali smo predvsem bolnike z azbestozo. Opravila sem kolokvij in izpit.

Onkologija je potekala podobno kot pri ostalih predmetih, 2 tedna, seminarji, predavanja in vaje na oddelku. Ob koncu bloka izpit, lahko pa tudi ob koncu semestra, v izpitnem obdobju.

Pouk je potekal na različnih lokacijah, v 4 univerzitetnih bolnišnicah, za onkologijo enkrat celo eno uro vožnje iz Prage, kjer so organizirali tudi kosilo.

Načeloma se vse da dogovoriti s profesorji, asistenti. So odprti in pomagajo če se le da. Npr. "Naslednji teden moram domov na izpit. Ali se lahko dogovorimo za drug datum izpita." Da, sporočite kako vam ustreza/kontaktirajte tajnico ob prihodu nazaj", itd..

Splošno:

Najenostavnejša možnost nastanitve je v študentskem domu Kolej Hostivar, kamor se lahko prijaviš ob prijavi na izmenjavo, v Application form-u. Kolej hostivar je od centra oddaljen prilično 35 minut s tramvajem (lahko uporabiš tudi opcijo bus+metro, ki traja tudi približno 30 minut). Sestavlja ga kompleks 6 študentskih blokov, od katerih so bili v 3-4 naseljeni erasmus študenti. V vsakem bloku je 8 nadstropij s po 10 sobami, majhno kuhinjo, ki komajda prenese 20 stanovalcev, potrebno je malo strpnosti in dobre volje. Okvirno je cena 3000 Kč na mesec v dvoposteljni sobi s kopalnico in internetom (odvisno od dolžine trajanja nastanitve).

Med 11.30 in 14h je možno kositi v menzi, drugače je še nekaj menz razkropljenih po mestu in tu je možno jesti za zelo malo denarja, približno 35Kč juha, glavna jed, sok/čaj. Hrana je večinoma češka, malo/nič zelenjave, meso, 'knedliki', makaroni, krompir. Nadoknadiš lahko ob večerih v študentskem domu z internacionalno kuhinjo –kuhajo ostali sostanovalci..

Prevoz: Mesečna študentska vozovnica, ki vključuje tramvaj, metro,avtobus in vzpenjačo stane 260Kč, trimesečna pa 720Kč. Te vozovnice so zelo poceni in transportni sistem je odličen, tudi avtobusi ne zamujajo. Relativno hiter, povezave so zelo dobre. Iz Hostivarja je postaja za tramvaj in avtobus oddaljena 2 minuti. Od postaje v centru so univerzitetne bolnišnice in osrednja stavba fakultete oddaljene le nekaj minut peš.

Stroški: Poleg najemnine za sobo in stroške prevoza, so ostali stroški odvisni od posameznikovih potreb. Hrana v supermarketih stane približno toliko kot v Sloveniji, morda so nekoliko dražje kozmetika in pripomočki za osebno higieno. Res poceni se lahko je v menzi. Ker je Praga le milijonska metropola in turistično mesto, cene niso ravno nizke, kot si nekateri pod pojmom 'češko' morda predstavljajo. Ampak, še enkrat, poudarek na posameznikovih potrošniških navadah in željah.

Družabno, kulturno življenje.

Praga ponuja ogromno kulturnega dogajanja, opera in balet (že za 100Kč!), gledališče, razni festivali-kino, glasbeni festivali,... Mednarodni klub Karlove univerze je organiziral zabave z internacionalnimi vsebinami, s predstavitvijo držav, organizirani so bili razni izleti, športne aktivnosti, od drsanja pozimi, smučanja, do raftinga itd. V bližini študentskega doma je univerzitetni športni center z bazenom in organiziranim poukom športne vzgoje (aerobika, joga, skupinski športi,...) nekaj minut stran je velik park z jezerom, primerno za tek in sprehode.

Splošen vtis o študiju: S potekom pouka sem bila precej zadovoljna. Težko sicer primerjam s poukom doma, ker vaj nisem še enkrat opravljala, po pripovedovanju kolegov je v osnovi podobno, seminarji/predavanja in sledijo vaje na oddleku. Delo v manjših skupinah, pri pacientu po 2, 3 študentje. Po trajanju so nekare vaje daljše: onkologija, oftalmologija, ortopedija, ORL trajajo po 2 tedna, pediatrija traja 7 tednov, ginekologija je v 5. In 6. Letniku 2+4 tedne... Izpiti so večinoma ustni, ne pa vsi.

Moj splošen vtis o izmenjavi je odličen! Dobra študijska izkušnja, veliko novih poznanstev, zame vsekakor neprecenljiva izkušnja za življenje. Po eni strani izkusimo svet 'tam zunaj', po drugi pa morda bolj cenimo to kar imamo doma.

Manca Podjed, 6.letnik

16. MAJA KEBE, 5.L Univerza v Sieni, Siena ITALIJA

Siena (Erasmus koda: I SIENADI)

»Ragazza di tram, ti amo,« je prvi grafit, ki sem ga imela priložnost videti tu. Seveda ni bil namenjen meni, a se je dobro skladal z geslom tega mesta: »Cor Magis tibi Siena Pandit.«

Na izmenjavo sem se odpravila v prvem semestru petega letnika, predvsem zaradi maloštevilnih vaj doma in posledičnih nadomeščanj, ki sem jih lahko prerazporedila v januar. Šolsko leto se tu namreč razlikuje od našega – predavanja in vaje potekajo od oktobra do sredine decembra, januar in februar pa sta meseca dveh izpitnih rokov.

Fakultetni urnik je tak, da so vaje dopoldne od 8.30 do 11.30 in trajajo po teden dni (za nevrologijo, otorinolaringologijo, oftalmologijo in ginekologijo), vaje iz interne medicine pa poltretji teden. Načeloma moraš ob uri prispeti na zbirno mesto, ki je ponavadi blizu sedeža oddelka, ki ga najdeš tako, da slediš črti določene barve na tleh (bolnica je kolos podoben kliničnemu centru z razvejanim tlorisom). Tam ti dodelijo kolega in skupaj poiščeta mentorja za ta dan. Če so vaje v operacijski dvorani, se morata prej preobleči v bolnišnično uniformo, ki si jo kot študent sposodiš v garderobi (3. lotto, piano -3). Vaje potekajo dokaj pasivno – anamnezo in status opraviš samo pri nevrologiji, večinoma pa gledaš zdravnika pri delu, v učilnici postavljaš diagnoze in včasih kaj napišeš (seveda v italijanščini). Na koncu vsakega sklopa vaj je preizkus, ki pa je bolj formalne narave in ga opraviš skupinsko. Predavanja začnejo takoj po vajah in trajajo povprečno do dveh. Udeležba je znatno večja kot pri nas, podpisuje se pri večini predmetov, pri nekaterih profesorji celo kličejo poimensko. Na koncu si študentje vzamejo predstavitev in zastavljajo vprašanja. Na internetu ni objavljeno nič, vse gradivo za izpite je zbrano v fotokopirnici študentskega naselja San Miniato. V knjižnici si lahko izposodiš gradivo samo za čitalniško rabo, prodajajo pa kartice za fotokopije in svetujejo, da si preprosto razmnožiš, kar rabiš. Knjige in DVD-je si lahko drugače izposodiš v javni knjižnici, kamor si kot član medicinske knjižnice vpisan avtomatično.

Predavanja so redno, ne odpadajo tudi če so stavke, z jasno predpisano literaturo in programom. Tehnično in vsebinsko se od naših ne razlikujejo kaj dosti, razlika pa je v gostoti besed, tako da v času uvajanja težko razločiš snov od zanimivih anekdot, ki so se jim dogodile. Literatura je izključno v italijanščini, mentorji kdaj na vajah podelijo kakšen članek v angleščini, ki ga potem tisti, ki razume angleško, prevede drugim. Večina izpitov je ravno tako v italijanščini, čeprav profesorji govorijo angleško, torej lahko uporabiš berglo.

Če si Erazmovec, je zaželeno da se prijaviš na 100 urni tečaj jezika na Università per Stranieri di Siena na Via Pispini 1. Tečaj traja en mesec, po 4 in pol ure dnevno v popoldanskem času. Za oktobrski tečaj se moraš prijaviti in poravnati prijavnino do 20. septembra, za februarskega do 15. januarja. Cena je za Erasmusovce znižana s 500 na 52 evrov, na koncu dobiš certifikat. V moji skupini smo bili v 10ih, med njimi tudi študentka tretjega letnika italijanščine z Oxforda, tako da nivo nikakor ni prenizek za govornika brez formalnega slovničnega znanja, kamor se štejem jaz. Poleg jezika pa pridobiš še številna poznanstva z ostalimi.

Po prihodu v Sieno, najprej obišeš Erazmovsko pisarno (Via Banchi di Sotto 46), kjer se moraš prej preko interneta prej najaviti za obisk (za linke glej Dodatek). Tam ti dajo potrebno knjižico z nasveti in dokumentacijo, ki jo moraš prenesti na prostore Univerze (Via Sallustio Baldini 25). Na prvem naslovu se z 8 evri lahko včlaniš v društvo Erasmus Siena. Le-to organizira številne izlete, degustacije, obiske nočnih klubov in bodri socialno življenje članov. Posladek pa je Erasmus kartica, na kateri ti piše, da si študent umetnostne zgodovine, kar pomeni da imaš prost vstop v katerikoli Toskanski državni muzej. To pomeni Galleria degli Uffizi, Galleria Palatina in palazzo Pitti v Firencah in Museo dell' Opera, Palazzo Publico, Duomo, Ospedale di Santa Maria della Scala v Sieni in še bi lahko

naštevala. Kot študentu ti pripada tudi kartica, s katero dobiš popoln obrok (kosilo in večerjo) za 2,6 evra v eni izmed 4 tukajšnjih menz, ena izmed njih se nahaja v bolnišnici.

Fakulteta je locirana v stavbi Policlinico Le Scotte, na gričku izven Siene, s katere je čudovit razgled. Ta terja najmanj 25 minut vožnje z avtobusom iz centra ali iz cone Aqua Calda, kjer se nahaja naš študentski dom. Na avtobusih so redne kontrole, s kaznijo 40 evrov, še nimaš vozovnice, tromesečna pa te stane 53 evrov ob predložitvi študentske izkaznice. Drugačne vrste transporta z izjemo lastne motorizacije ne priporočam zaradi razgibanega reliefa.

Stroški življenja so v Sieni zelo visoki v primerjavi z ostalimi italijanskimi mesti, celo v primerjavi z Rimom. Težko je dobiti sobo za najemnino manjšo od 400 evrov mesečno. Na srečo obstajajo študentski domovi, kamor se prijaviš preko Erasmus študentske pisarne ob predložitvi potrdil o finančnem stanju. »Residenza San Miniato«, ki je od bolnišnice oddaljena 5 min hoje se mi zdi za študenta medicine najbolj praktična izbira. Je prenovljena, čista z dvoposteljnimi sobami in salo z internetom za 200 evrov mesečno. Jaz sem nastanjena v »Residenzi San Benedetto«, ki je namenjena 22 študentom Erasmus in trem domačinom. Razgled je lep, lokacija v mirnem predelu mesta s hišami, psi in sosedi nad 60, glede oddaljenosti pa ni tako ugodna - je med centrom in bolnišnico, tako da moram na avtobus v vsakem primeru. Je preurejen bivši samostan s pokritim dostopom do kapele in bohotnim, ograjenim vrtom z vodnjakom pred njim. V njem so eno (najudobnejša je 6.) in dvoposteljne sobe (najudobnejša je 13.), vsaka ima svojo kopalnico, hladilnik, televizijo, internet priključek. V pritličju so skupni prostori – prostorna in s pripomočki dobro opremljena kuhinja in jedilnica. Je srce družabnega življenja, oplemenitenega z večkulturnostjo in dobro kuho. Skupaj s tedenskim čiščenjem stane bivanje v tem polprivatnem domu nekaj manj kot 300 evrov. Najbolje je plačevati z bankovci (s študentskim računom Nove KBM ne plačuješ provizije pri dvigovanju), virtualnega bančništva ne priznavajo.

Prebivalci Siene veljajo za ene bolj zaprtih Italijanov te geografske širine. Morda zato, ker so, kot Slovenci, majhna a dobro povezana skupnost. Nekajkrat letno organizirajo Contrade – zabave mestne četrti, ko tematsko oblečeni preobrazijo mesto in se zabavajo skupaj – stari in mladi. Vredno ogleda. Sicer pa rahla odmaknjenost, še ne pomeni, da niso pripravljene pomagati – še na vsako vprašanje o fakulteti sem dobila odgovor. Sicer pa za vse velja:

Dunque, se uno possiede la teoria senza l'esperienza e conosce l'universale ma non conosce il particolare che vi è contenuto, più volte sbaglierà la cura, perché ciò cui è diretta la cura è, appunto, l'individuo particolare.

(Aristotel, Metafizika)

Dodatki

Stran tamkajšnje pisarne Erasmus s kontakti:

http://www.unisi.it/ammin/udss/affari_generali/erasmus_%20iscrizioneenglish.htm

Naslov »mojega« študentskega doma:

<http://www.residenzasanbenedetto.it>

Priročnik o študentskem bivanju v Sieni:

http://www.unisi.it/guide/guide_foreign_students0708.pdf

17. ŽIVA DEBEVEC, 5.L Ludwig Maximilians Univerza, Munchen NEMČIJA

Ludwig-Maximilians-Universität München, Medizinische Fakultät

Študij v Münchnu

Takoj ob prihodu studenta pričaka težavna naloga: spopad z nemsko birokracijo. Vse gre namrec cez papirje in za vsak pogovor ali opravek potrebuješ svoje prijavne obrazce in svoja dokazila ter potrdila, in vsakega teh papirjev dobis na svojem koncu mesta. Erazmus zivljenje se zacne dokaj kaoticno, cloveku je v zacetku bolj tezko jasno, kako in kaj v tem labirintu opravil. Vendar se po tednu dni norenja od urada do urada stvari umirijo in koncno se zacne pravo erasmus zivljenje. Prav zaradi tega priporocam studentu, ki se odpravlja v München, prihod vsaj en teden pred zacetkom predavanj (sama sem s tem prevec odlasala).

Predavanja se zacnejo priblizno 2 tedna kasneje kot pri nas. Seveda imajo drugacen sistem, prav tako druge predmete v tem letniku, ki bi ga opravljala v Sloveniji. Zato se moras v zacetku kar poglobiti v njihov sistem in poskusas skombinirati predmete razlicnih letnikov, ki bi jih rad opravljal. Seveda ti na dekanatu poskusajo pomagati z urnikom, vendar pa je njihova pomoc omejena, ker gre vse preko internetnega programa, ki izpise urnik za vsakega studenta posebej. Zal ima program nekoliko tezav z erasmus studentom zaradi vseh teh specifinich zelja, a scasoma se le sprijazni s tabo in ti ponudi vse podatke, ki jih potrebuješ. Dodeljen ti je nov uraden elektronski naslov univerze. Solsko leto se zacne z velikim sprejemom na univerzi, z glasbenimi koncerti, podarijo ti solsko torbo z logotipom univerze, v kateri se najde vse od zvezka, pisal, ravnil, zemljevidov, planerjev, brosur z informacijami ter drugih uporabnih stvari, in kmalu se ti posveti, da univerza predstavlja veliko ekonomsko niso marketinga in oglasevanja ter da je v ozadju 'skrbi za studente' zgolj rivalstvo z drugo univerzo v Münchnu, TUM. Glasujem za se eno Univerzo v Ljubljani!

Se nekaj besed o samem sistemu studija. Klinicni predmeti so razvrsceni v 6 modulov, ki trajajo po en semester. Vsak modul zajema dolocene predmete, ki potekajo v blokkih, kar pomeni, ce npr. zacnem z ginekologijo, se potem ukvarjam le z ginekologijo nadaljnih 5 tednov. V tem casu opravim seminarje, predavanja, vaje, 'tutorials' in blokpraktikum na kliniki. Po koncu nekaterim predmetom takoj sledi ustni izpit, ki steje del ocene, pridobljene na pisnem izpitu, ta pa je navadno sele v izpitnem obdobju (februarja v zimskem semestru). Kaj so predavanja in seminarji, nam je znano. Blokpraktikum ustreza nasim vajam na kliniki. Vendar pa za razliko od nasih vaj tu ne dobis mentorja, ki ti razkaze 'zanimivosti' na oddelku, pac pa si veliko bolj vkljucen v delo zaposlenih... Ko potrebujejo anamnezo novega pacienta, je za to zadolzen student. Ko potrebujejo kri pacientov za preiskave ali kakrsno koli drugacno prebadanje kože, tudi ta cast doleti studenta. Ko gres v operacijsko sobo, nisi le 'zunanji opazovalec', pac pa te hitro dolocijo za asistenta. Obcutek je blazno super, ko vidis, da celo koristis, ko si tam! Ce cesa ne znas, ne razumes ali pa se nisi nikoli pocel, ni nobene panike, hitro te naucijo, kako in kaj. Tako imenovane 'vaje' tu pa niso vaje v nasem pomenu, pac pa gre za delo po skupinah, kjer profesorji izpostavijo probleme diferencialnih diagnoz in psihosomaticne aspetkte obravnavanih tem. Lahko so v obliki predavanja ali pa diskusije. 'Tutorials' so razprave manjsih skupin studentov o danih papirnatih klinicnih primerih ob literaturi pod budnim ocesom mentorja, ki usmerja in koordinira razpravo. Seveda pa metode dela variirajo med predmeti.

Ko zakljucis z enim predmetom, nadaljujes z drugim. Ne poteka vse hkrati, vzporedno, kot pri nas, kar ti dopusca, da se popolnoma posvetis le enemu predmetu. Poleg tega pa tukajsnji studentje obiskujejo tudi tako imenovani 'vzporedni studij', ki poteka od zacetka studija na medicinski fakulteti pa do konca, vsako sredo. Predmeti, ki padejo pod to kategorijo, so, poenostavljeno povedano, predmeti, ki pri nas vecinoma tekom studija *niso* pogoj za vpis v visji letnik (psihologija, socialna medicina, ...). Ker so razpotegnjeni cez daljse casovno obdobje, zal ne pridejo v postev za erasmus studenta, se posebno ne za tistega, ki je prisel na izmenjavo le za 1 semester. Zal pa se med temi predmeti nahajajo

tudi tisti, ki so lahko za slovenskega studenta obvezni (npr. obvezne vaje le-teh)... Pozitivna stran tega pa je prosta sreda, ki se prav prilze sredi napornega tedna.

Zivljenje v Münchnu je prav prijetno. Ze pred mojim prihodom je nekako avtomaticno stekla (s strani univerze) organizacija in rezervacija sobe v studentskem domu. Mesecne najemnine za sobo v studentskih domovih se gibljejo med 200 in 370 evrov. Mestni prevoz je urejen in gosto prepleten. Nekateri erasmus studentje svojo dogodivscino zacnejo ze z obiskom Oktoberfesta, kjer se baje presenetljivo pogosto slisi nase Avsenike. Vendar pa se je ob tem potrebno zavedati, da ta dogodek hkrati pomeni trenutno prenaseljenost mesta. Posebej opozarjajo, da je v tem casu popolnoma nemogoce najti prenocisce, ce slucajno stalnega bivalisca do takrat se nimas urejenega (kar se tudi lahko zgodi). In pozor, Oktoberfest se zacne v septembru!

Mogoce se bo komu odhod v ta neznani svet erazmusa zdel strah vzbujajoc (tudi meni se je), vendar pa vam zagotavljam, da je vsekakor vredno!

Rade volje odgovorim na vprasanja (ziva.debevec@gmail.com)

18. VESNA VUKOBRAT, 5.L Univerza Yeditepe, Istanbul, TURČIJA

Yeditepe Faculty of Dentistry (Istanbul, Turkey)

Moja Erasmus izkusnja se je zacela 6. avgusta 2008 ko je letalo zgodaj zjutraj pristalo v Istanbulu. Ce pomislim nazaj si takrat niti priblizno nisem predstavljala kaj vse me caka v prihodnjih mesecih. Na letaliscu me je picakal kolega iz fakultete. Ker je bilo tik pred mojim odhodom v Istanbul s strani Yeditepe Fakultete izrazenih nekaj nejasnosti glede izmenjave in potrdil o opravljenih vajah do sedaj, sem se ze prvi dan sestala z dekanom in mu skusala razloziti, da je prislo le do nesporazuma zaradi razlicne formalne urejenosti studija pri nas in v Turciji. Dekan me je se enkrat opozoril, da imam pred sabo zelo tezko nalogo in me med vrsticami prosil, da se enkrat premislim o vsem. Ampak za premisljevanje je bilo takrat ze prepozno, moja dolocitev je bila dokončna ze dolgo pred tem. V prvem mesecu bivanja v Turciji sem se udelezila jezikovnega tecaja Turscine na Univerzi Kocaeli v Izmitu (cca 85 km iz Istanbula). Tecaj je trajal 5 tednov (od ponedeljka do cetrtka 5 ur dnevno). V tem casu sem tudi bivala v kampusu Univerze Kocaeli (le ob vikendih sem se vracala v Istanbul). Takoj po zakljucku tecaja sem se vrnila v Istanbul in zacela asistirati studentom in asistentom na vajah. Ampak tukaj me je cakalo novo ne prevec prijetno presenecenje. Ker me 5 tednov ni bilo, so na kliniki mislili, da izmenjave ne jemljem resno. Naj povdarim, da sem dekanu ob najinem prejsnjem srecaju natančno razlozila, da grem na tecaj in me do sredine septembra ne bo. Ponovno sem se sestala z dekanom, mu razlozila situacijo in imela občutek, da se vedno niso prepričani ali me bodo sploh sprejeli na izmenjavo. Nekaj dni kasneje so na sestanku le odlocili, da me sprejmejo.

Od 10 do 22. septembra (uradni zacetek studijskega leta) sem vsak dan asistirala na kliniki, opazovala vse postopke in se skusala cimvec nauciti o poteku dela na kliniki. Naj povem, da bi si zelo zelela, da bi imela nekoga iz klinike, ki bi si vzal cas le zame in mi podrobno razlozil vse postopke, tako klinicne, kot tudi administrativne. Zadeva je namrec ta, da je celoten sistem kartotek pacientov, narocanja, vpisovanja storitev, narocanja rtg posnetkov itd. racunalniski, in precej zapleten ter za povrh vsega se v turscini. Tako sem se vecino zadev naucila sama z opazovanjem in sprasevanjem kolegov in z tursko-angleskim slovarjem. Treba se je bilo seznaniti tudi s protokoli pacientov, razumeti pomen napisanega, kjer sem si spet pomagala s slovarjem, ce pa cesa nisem nasla, sem vprasala katerega od kolegov. Potem pa so tukaj se vsi ostali postopki, ki jih studenti na Yeditepe Fakulteti opravljajo sami, pri nas v Ljubljani pa ne - to so naprimer rtg slikanje periapikalnih posnetkov zoba, priprava anesthetika, kompletna priprava delovnega mesta in na koncu ociscenje delovnega mesta in instrumentov, skrb da imas vse instrumente, ko jih rabis in da so pravocasno sterilizirani, organizacija delovnega casa... Naj povem, da so mi ostali kolegi pomagali vedno, ko sem prosila za pomoc, ampak problem je ker so vsi zaposleni s svojimi pacienti in tudi sami nimajo casa.

Potem se je zacelo studijsko leto in potrebno je bilo dobiti paciente, jih poklicati, se dogovoriti za termine in glede tega sem bila spet odvisna od ostalih kolegov. V drugem tednu sem zacela tudi sama sprejemati paciente in zacetek je bil kar težak. Najprej iz vidika jezika, poleg tega pa ker se vedno nisem poznala vseh administrativnih postopkov in to mi je vzelo precej delovnega časa in tovrstne situacije so bile tudi neprijetne za paciente. Potem pa so se s časom zadeve zacele normalizirati in zdaj je edina pomoč, ki jo rabim le ob zacetku in koncu terapije, ko prosim nekoga da prevede navodila za pacienta in razloži kaj je bilo narejeno in kaj bom naredila v prihodnosti.

Sele tukaj na izmenjavi v Istanbulu sem ugotovila, da je dentalna medicina zares specifična veja studija in kar se tiče izmenjav ni primerljiva z ostalimi studiji. Prvic zato, ker dentalni medicinci tekom studija dejansko zdravimo paciente. Drugic, ker rabimo izredno drago opremo za studij in to je eden zelo pomembnih vidikov! V Ljubljani imamo vecino opreme zagotovljene, le delno stroške krijemo sami. Tukaj na Yeditepe Fakulteti, ki je privatna fakulteta, pa morajo studenti za opremo v celoti poskrbeti sami iz lastnih sredstev. Sama sem imela srečo, da je eden od kolegov tudi moj osebni prijatelj, ki je ravnokar diplomiral in mi je lahko posodil vso njegovo opremo. Sama sem nabavila le nekaj stvari, ki so potrosnega značaja. Sicer ne vem kje oz. kako bi dobila opremo. Mislim, da bi tovrstna vprasanja morala biti urejena že v sporazumih med fakultetami saj lahko sicer povzročijo ogromno problemov. Nadalje je tukaj vidik komunikacije. V dentalni medicini je izredno pomembna komunikacija med pacientom in terapevtom. Ne samo glede anamneze ampak tudi glede možnosti zdravljenja in planiranja terapije. Poleg tega je pacienta treba tudi pomiriti, mu dati občutek zaupanja, poskrbeti, da nima strahu, kar lahko negativno vpliva na naše delo. In vse to dosežes z dobro komunikacijo. Ker vecina ljudi v Turciji ne govori anglesko, je komunikacija s pacientom otežena, ampak vseeno obstajajo načini kako premostiti ta problem (ucenje turskega jezika in pomoč kolegov). Situacijo sta mi nekoliko olajšali pacientki, ki razumeta anglesko in tako je delo z njima zame zares prijetno.

Poleg tega bi rada povdarila še eno stvar. Dentalni medicinci v Ljubljani nimamo nikjer v indeksu zabeleženih vaj (katere vaje, koliko semestrov, uspešnost na vajah). In če nekdo pogleda v indeks studenta 6. letnika lahko misli, da smo se vedno na predkliniki in sploh ne zdravimo pacientov. To je bil problem tudi v mojem primeru. Ko so na Yeditepe Fakulteti pregledovali mojo prijavnico in 'Transcript of Records' so mislili, da sploh se nisem zacela z vajami na pacientih in mislim, da ni dosti manjkalo, da me zaradi tega tudi ne bi sprejeli. Potem sem sredi poletnih počitnic, dan pred odhodom v Turcijo iskala ljudi na Medicinski Fakulteti in Stomatološki kliniki, ki so mi na koncu izdali posebno potrdilo o opravljenih vajah. To je bilo vse prej kot prijetno. V nadaljnje se morajo taksne zadeve urediti že mnogo prej. Ampak zavedam se, da sem prva stomatologinja v Ljubljani, ki sem se odpravila na izmenjavo in tudi prva in edina na Yeditepe Fakulteti, ki sem prisla na izmenjavo. In posledica tega je bilo pac nekaj neurejenih vprasanj in problemov, ki pa so na koncu le bili rešeni.

Sicer pa naj povem, da sem s potekom studija zadovoljna. Klinika je moderna, dobro opremljena, vso pedagoško osebje govori anglesko in je na voljo, če študent potrebuje kakršnokoli pomoč. Tudi s sestrami in administrativnim osebjem imam doslej dobre izkušnje in občutek imam, da se vsi trudijo, da bi se pocutila dobro in sprejeto. Tako da lahko mirno recem, da se zdaj, po vseh zacetnih preprekah in problemih, pocutim na kliniki domače in moj studij poteka tako kot sem si želela. Kar se tiče pridobljenega znanja in izkušenj, pa je tako, da se vecina stvari, ki sem se jih tukaj naučila nanasa na organizacijo časa in dela samega, priprave delovnega mesta in skrbi za instrumente, naučila sem se tudi tehnike kako sam posneti periapikalni rtg posnetek zoba, in nenazadnje sem se imela možnost seznaniti z računarsko vodenim sistemom kartotek pacientov. Za vse to v Ljubljani nimamo možnosti. Kar se tiče kliničnih postopkov samih pa so zelo podobni kot postopki pri v Sloveniji, razen manjših razlik. Naj povem se to da je na Univerzi Yeditepe splošno zelo dobro poskrbljeno za Erasmus studente. Pred zacetkom studijskega leta je bil organiziran sprejem in orientacijski sestanek za vse studente (skupaj nas je okrog 110) na visokem nivoju. Priskrbeli so nam vse informacije v zvezi s studijem, kampusom univerze, Istanbulom kot mestom...Tudi tekom studija nas redno, skoraj vsak dan, obvesčajo o vseh aktivnostih ki so na voljo in prireditvah v kampusu in Istanbulu. Doslej sta bila organizirana 2 eno-tedenska izleta po Turciji za Erasmus studente. Enega sem se udeležila tudi sama in imeli smo se super in videli ogromno. V bližnji prihodnosti so organizirani tudi novi izleti. Lahko recem, da je na Univerzi res dobro poskrbljeno za Erasmus studente.

Vesna Vukobrat,

Medicinska Fakulteta Ljubljana (odsek za Dentalno Medicino)

3. ERASMUS ŠTUDIJSKA PRAKSA

1. ANGELA SVOLJŠAK, abs. Cambridge, VELIKA BRITANIJA

4. ERASMUS MOBILNOST ZAPOSLENIH

1. NANA TURK, Ludwig-Maximilians Univerza, Munchen, NEMČIJA

**20. VESNA VUKOBRAT, 5.L Univerza Yeditepe, Istanbul,
TURČIJA**

**6. UROŠ VALCL, 6.L Medicinska Univerza Graz, Graz,
AVSTRIJA**

**4. PETER BALON, 6.L Medicinska Univerza na Dunaju, Dunaj,
AVSTRIJA**